

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПЗВО «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА АКАДЕМІЯ ІВАНА ЗОЛОТОУСТОГО»

Факультет гуманітарних наук

Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Історія Церкви в Україні: регіональні аспекти»

Освітньо-професійна програма Богослов'я
Спеціальність 041 Богослов'я
Галузь знань 04 Богослов'я
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Денна та заочна форма
1 курс підготовки

Затверджено на засіданні кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін,
Протокол № 2 від 22 вересня 2021 р.

м. Івано-Франківськ – 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та завдання курсу
4. Програмні компетентності
5. Програмні результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія єпархії
Викладач (-і)	Делятинський Руслан Іванович – кандидат історичних наук, завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Контактний телефон викладача	+ 38068-410-32-26
Е-mail викладача	r.deliatynskyi@ukr.net
Формат дисципліни	1. Цикл загальної підготовки 1.2 Вибіркові дисципліни
Обсяг дисципліни	90 год., 3 кредити ECTS в тому числі: ДФН – 30 год. лекцій, 15 год. практичних, 3 год. індивідуальна робота з студентами, 42 год. самостійна робота студентів ЗФН – 12 год. лекцій, 4 год. практичних, 1 год. індивідуальна робота з студентами, 73 год. самостійна робота студентів
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://ifaiz.edu.ua/novyny/690-sylabusy-kshd-mag.html
Консультації	За розкладом індивідуальних занять і консультацій науково-педагогічних працівників кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Історія Церкви в Україні: регіональні аспекти» спрямована на поглиблене вивчення закономірностей історичного розвитку християнства в Україні на основі джерелознавства, історіографії та методології наукового дослідження основних проблем історії Церкви в Україні.</p> <p>Успішне засвоєння матеріалу з цієї дисципліни дозволить студентам сформувати вміння пошуку основних видів джерел наукової інформації, проведення джерелознавчого та історіографічного аналізу з основних проблем історії Церкви в Україні, вибору методології дослідження.</p>	
3. Мета та завдання курсу	
<p>Метою вивчення дисципліни «Історія Церкви в Україні: регіональні аспекти» є вивчення студентами закономірностей історичного розвитку християнства в Україні від заснування перших християнських спільнот на території сучасної України до сьогодення на основі всебічного ознайомлення з історичними джерелами і найновішими здобутками вітчизняної та зарубіжної історичної науки, основ методології наукового дослідження історії Церкви в Україні.</p> <p>Завдання вивчення дисципліни «Історія Церкви в Україні: регіональні аспекти»:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) формування знань про головні етапи, історичні процеси, події, факти з історії Церкви в Україні на основі здобутків джерелознавства, історіографії та методології; 2) виробити вміння аналізувати та інтерпретувати наукові факти з історії Церкви в Україні, використовуючи категорійно-понятійний апарат; 3) формувати навички пошуку джерел наукової інформації, їх критичного аналізу та синтезу, методології та методики наукового дослідження історії Церкви в Україні; 	

- 4) розвивати в студентів творче наукове мислення, вміння використовувати у процесі дослідженні історії Церкви в Україні методологічний інструментарій трьох наукових спеціальностей – історії, богослов'я та релігієзнавства;
- 5) формувати критичне вміння оцінювати місце та роль як окремих особистостей, так релігійних та громадських організацій у вітчизняній історії християнства в Україні;
- 6) розвивати історичний і богословський світогляд, здатності критично осмислювати минулий досвід, аналізувати сучасне і прогнозувати майбутнє;
- 7) виховувати християнську свідомість та сприяти осмисленню ролі людини (особи) в історії Церкви;
- 8) формувати толерантне неупереджене ставлення до інших конфесій;
- 9) розвивати творчі здібності студентів, інтерес і повагу до історії, культури і традиції власної Церкви та Церков інших народів.

4. Компетентності (результати навчання)

В результаті вивчення дисципліни «Історія Церкви в Україні: регіональні аспекти» студенти мають оволодіти наступними

програмними компетентностями:

ІК – інтегральна компетентність,

ЗК – загальні компетентності,

ФК – фахові компетентності

ІК-1	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення дослідження та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог
ЗК-1	Знання та розуміння предметної області й професійної діяльності
ЗК-2	Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні
ЗК-3	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел
ЗК-4	Здатність працювати в команді та самостійно, уміння мотивувати людей для досягнення спільних цілей
ЗК-5	Володіння державною та іноземною мовами як усно, так і письмово за професійним спрямуванням
ЗК-7	Здатність спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань
ЗК-8	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт
ЗК-9	Здатність до зрозумілого і недвозначного донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються
ЗК-11	Здатність до відповідальності за розвиток професійного знання і практик
ЗК-12	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, бути критичним і самокритичним
ЗК-13	Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій
ЗК-14	Здатність до розв'язання складних проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог
ФК-2	Знання історії богословської традиції та здатність застосовувати його в процесі досліджень і у пошуках способів вирішення богословських питань в сучасному контексті
ФК-4	Здатність викладати богословські предмети різним аудиторіям за допомогою різних методів
ФК-5	Здатність визначати взаємозв'язок між богослов'ям та іншими галузями знань

ФК-7	Здатність усвідомлювати та критично оцінювати свою національно-культурну спадщину, її цінності та контекст з точки зору богословської традиції та церковного права
ФК-8	Вміння оцінювати свої здібності та можливості в академічній і прикладній діяльності в процесі застосування результатів досліджень у сфері практичного богослов'я, в церковному та соціальному контекст
ФК-10	Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати богословських досліджень з використанням сучасних методів науки, інформаційних та інноваційних технологій
ФК-12	Вміння розробляти методологію, організовувати та проводити прості і комплексні дослідження у богословській сфері, готувати їх результати до оприлюднення
ФК-13	Вміння здійснювати інформаційне, матеріальне, фінансове та кадрове впровадження результатів дослідження в релігійному та суспільному середовищі
ФК-16	Усвідомлення історичної, соціальної та культурної значущості релігійних традицій та ставлень до релігії
ФК-17	Уміння точно і критично читати тексти, враховуючи їх первісний зміст, історичний контекст і сучасне трактування та застосування
ФК-20	Здатність виявляти, здійснювати постановку та розв'язувати наукові проблеми, провадити дискусії та розширювати знання в галузі богослов'я і релігієзнавства

5. Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН-1	Мати критичне розуміння сучасної богословської проблематики та методів її осмислення у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей
ПРН-2	Застосовувати широке знання і глибоке розуміння богословських питань у міждисциплінарних дослідженнях
ПРН-5	Аналізувати і оцінювати основні етапи історії богословської традиції
ПРН-8	Володіти і застосовувати різні загальні та спеціальні методи богословського дослідження
ПРН-9	Мати здатність до зрозумілого і недвозначного донесення власних обґрунтованих висновків, а також знань та пояснень, до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються
ПРН-10	Володіти іноземними мовами та використовувати їх у професійній діяльності, навчальній та науково-дослідній роботі
ПРН-15	Вміти проектувати, планувати і проводити богословські дослідження та здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення
ПРН-16	Проваджувати дослідницьку та/або інноваційну діяльність
ПРН-30	Систематизувати відомості про партикулярне право УГКЦ, їхній історичний розвиток, проводити аналіз і тлумачення джерел партикулярного права (Біблію, Номоканон, Руська правда, рішення соборів, синодів)
ПРН-35	Знати про загальний поділ, історичний розвиток, становлення та віровчення західного християнства та його місце по відношенні до східного християнства, головні проблеми екуменічного діалогу
ПРН-36	Знати історію розвитку й особливості Церков, що не приєдналися до рішень Халкедонського собору, розуміти політичні та культурні обставини, розвиток їх богословських ідей та шляхи пошуку єдності між Церквами

ПРН-38	Знати основні етапи праці із бібліографією, архівами, постановкою проблематики, складанням плану наукової роботи
<p>Всі вище зазначені програмні компетентності та програмні результати навчання сформовано з ОПП «Богослов'я» спеціальності 041 «Богослов'я» галузі знань 04 «Богослов'я» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, затвердженої рішенням Вченої ради та наказом ректора від 30 серпня 2021 року (http://ifaiz.edu.ua/images/pdf/OPP-041-mahistr-2021.pdf).</p>	

5. Організація навчання курсу			
<i>Обсяг курсу</i> 90 год., 3 кредити ЄКТС			
Вид заняття		Загальна кількість годин – 90	
Лекції		ДФН – 30; ЗФН – 12	
практичні заняття		ДФН – 15; ЗФН – 4	
індивідуальна робота з студентами		ДФН – 3; ЗФН – 1	
самостійна робота студентів		ДФН – 42; ЗФН – 73	
<i>Ознаки курсу</i>			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ Вибірковий
Другий	041 Богослов'я	Перший	Вибіркова дисципліна циклу загальної підготовки

<i>Тематика курсу</i>				
<i>Лекційний курс</i>				
Тема, план заняття	Форма та обсяг заняття	Література до теми	Вага оцінки	Термін виконання

Тема 1. Вступ до дисципліни «Історія Церкви в Україні: регіональні аспекти».

Форма та обсяг заняття: (лекція – 2 год.; практичне заняття – 0 год.).

План:

1. Предмет і завдання курсу «Історія Церкви в Україні: регіональні аспекти». Історичний розвиток епархій, парафій, монастирів, біографії церковних діячів – складова частина історії Церкви в Україні.

2. Методологія, джерела та історіографія з історії Церкви в Україні. Проблематика методології дослідження історії Церкви «на перетині» історії, релігієзнавства та богослов'я.

3. Проблема періодизації історії Церкви в Україні в сучасній історіографії.

4. Ієрархічна та організаційна структура Церкви в Україні: проблема термінологічних визначень, специфіка рівнів структурування та періодизації розвитку структури Церкви.

Література до теми:

1. Аввакумов Ю. «Християнство – релігія істориків»? На перетині історії та богослов'я // Наукові записки УКУ. 2015. Ч. 5: Богослов'я. Вип. 2. С. 278-293.

2. Ададуrow В. В. Теоретичні засади та методологія вписування української історії в європейський контекст (погляд історика-всесвітника) // Український історичний журнал. 2013. Вип. 2 (№509). С. 4-23.

3. Академічне релігієзнавство. Підручник / за наук. ред. проф. А. Колодного. Київ: Світ Знань, 2000. 862 с.

4. Алексієвець М. Українська історична біографістика: нове бачення // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія. 2005. №2. С.4-6.

5. Бедуел Гі. Історія Церкви / Пер з франц. Г. Григорович. Львів: Свічадо, 2000. 296 с.

6. Блажейовський Д. Ієрархія Київської Церкви (861–1996). Львів: Каменярь, 1996. 568 с.

7. Бойченко І. Методологія історії // Історична наука: термінологічний і понятійний довідник / В. М. Литвин, В. І. Гусєв, А. Г. Слюсаренко та ін. Київ: Вища школа, 2002. С. 243-244.
8. Великий А. Г. З літопису християнської України: Церковно-історичні радіолекції з Ватикану: [в 9 книгах]. Т. І: IX–X–XI ст. Рим: Видавництво ОО. Василян, 1968. 277 с.
9. Верменич Я.В. Суб'єктивні межі й об'єктивні можливості історичного краєзнавства: деякі міркування щодо шляхів осмислення місцевої історії // Український історичний журнал. 2008. №2. С.129-144.
10. Головащенко С. Історія християнства: Курс лекцій. Київ: Либідь, 1999. 351 с.
11. Горбань Р., Делятинський Р. Науково-дослідний проект «Українська Греко-Католицька Церква (1991–2011 рр.): етапи формування адміністративно-канонічної структури, особливості релігійно-церковного життя, перспективи розвитку» // Науковий вісник Івано-Франківського богословського університету УГКЦ «Добрий пастир»: збірник наукових праць. Богослов'я. 2014. Вип. 5. С. 239–260.
12. Грушевський М. З історії релігійної думки на Україні. Київ: Освіта, 1992. 192 с.
13. Дашкевич Я. 2000-річчя Ісуса Христа та українська історична наука // Історія релігій в Україні: Матеріали VIII Міжнародного круглого столу (Львів, 11-13 травня 1998 року). Львів, 1998. С.82-84.
14. Делятинський Р. Організаційна структура Української Греко-Католицької Церкви: проблема термінологічних визначень // Науковий вісник Івано-Франківського богословського університету УГКЦ «Добрий пастир»: збірник наукових праць. Богослов'я. 2014. Вип. 5. С. 267–270.
15. Делятинський Р. Розбудова організаційної структури Української Греко-Католицької Церкви на початку ХХІ століття (2000 – 2019): основні етапи // Авраамічні релігії в Україні в процесі стабілізації міжконфесійних і міжнаціональних відносин: матеріали наукової конференції, м. Галич, 29-30 жовтня 2020 р. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2020. С. 325-345.
16. Делятинський Р.І. Розвиток адміністративно-канонічної структури УГКЦ від Берестейського собору до сучасності (1596 – 2006 рр.): постановка проблеми // Науковий вісник Івано-Франківської теологічної академії «Добрий пастир»: Збірник наукових праць. Теологія. 2007. №1. С. 167-180.
17. Делятинський Р. І. Українська Греко-Католицька Церква на шляху легалізації, відродження та становлення структури (1989-2005): основні етапи // Українська греко-католицька церква: історія і сучасність. Матеріали регіональної наукової конференції, присвяченої 30-річчю виходу УГКЦ з підпілля у 1989 році на теренах Делятинщини Надвірнянського Івано-Франківської області. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2019. С. 30-50.
18. Димид М. Єпископ Київської Церкви (1589-1891). Львів: ЛБА, Інститут канонічного права, 2000. 248 с.
19. Димид М. Херсонеське таїнство свободи [I – ХХ століття]. Львів: Свічадо, 2007. Т.1: Еклезіологія. 320 с.
20. Дністрянський М., Ковальчук А. Адміністративно-територіальна організація греко-католицької церкви: історична ретроспектива і сучасні проблеми // Історія релігій в Україні: Тези повідомлень VI Міжнародного круглого столу (Львів, 3-8 травня 1995 року). Львів, 1996. С.82-83.
21. Дорошенко Д. Огляд української історіографії / Упорядкування та нарис Ю. Пінчук та Л. Гриневич. Київ: Українознавство, 1996. ХХХ+257 с.

22. Зашкільняк Л.О. Вступ до методології історії. Львів: ЛОИМІО, 1996. 96 с.
23. Ісіченко І., архієпископ. Історія Христової Церкви в Україні. Харків: Акта, 2003. 472 с.
24. Історичне джерелознавство: Підручник / Я. С. Калакура, І. Н. Войцехівська, С.Ф.Павленко та ін.. Київ: Либідь, 2002. 488 с.
25. Історія релігії в Україні: Навч. посібник / За ред.. А.М.Колодного, П. Л. Яроцького. К.: Т-во «Знання», КОО, 1999. 735 с.
26. Кияк С. Ідентичність українського католицизму: генезис, проблеми, перспективи. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. 632 с.
27. Коцур В.П., Коцур А.П. Історіографія історії України: курс лекцій. Чернівці: Золоті литаври, 1999. 520 с.
28. Ленчик В. Нарис історії Української Церкви. Львів: Свічадо, 2003. 600 с.
29. Міжнародна наукова конференція «Київська Церква: еклезіальна традиція – історіографічна проблема – екуменічна перспектива» (дата створення: 08.09.2008) // УГКЦ: офіційна Інтернет-сторінка: URL: <http://old.ugcc.org.ua/ukr/press-releases/article;7473/>.
30. Мудрий С. Нарис Історії Церкви в Україні. Рим – Львів: Видавництво ЧСВВ, 1995. 404 с.; 4-те вид. Жовква: Місіонер, 2010. 544 с.
31. Оглоблин О. Українська церковна історіографія // Український історик. 1969. Ч. 4. С. 12-29.
32. Папакін Г. Церковні фонди християнських конфесій у складі Національного архівного фонду України: структура, зміст, історія надходження // Студії з архівної справи та документознавства. Київ, 2001. Т. 7. С. 5-13.
33. Паславський І. Українська Церква між Сходом і Заходом. Нариси з культурно-політичної історії української церкви. Львів: Стрім, 1994.
34. Патрило І.І. ЧСВВ. Джерела і бібліографія історія Української Церкви: [в 3 т.]. Рим, 1975. Т. 1: Джерела. 376 с.; Рим, 1988. Т. 2. 330 с.; Рим, 1995. Т. 3. 323 с.
35. Сліпий Й., митрополит. Історія Вселенської Церкви на Україні: в 4-х томах / Зібрали єп. д-р Іван Хома і о. д-р Іван Музичка; Твори Патріарха і Кардинила Йосифа, Том XVI, част. 1, част. 2; Том XVII, Том XVIII; Архів СБУ, № 63258. Рим, 1996-2003. Том 1: Від постольських часів до князювання св. княгині Ольги (I-X століття). Рим, 2001. 261 с.; Том 2: Друга золота доба: від загального введення християнства св. Володимиром до викликання церковного роздору з князя Володимира Мономаха (988-1125 р.). Рим, 2003. 336с.; Том 3, частина перша: Від впровадження царгородського роздору на Україні до введення Флорентійської Унії (1125-1439). Рим, 2000. 278 с.; Том IV, частина перша: Від Флорентійської до Берестейської Унії (1439-1596). Рим, 1996. 523 с.
36. Суттнер Е.-К. Українське християнство на початку III-го тисячоліття: історичний досвід та еклезіологічні перспективи. Львів: Свічадо, 2001. 168 с.
37. Сухова Н.Ю. Церковная история как богословская дисциплина в контексте исторического образования в синодальный период // Вестник ПСТГУ II: История. История Русской Православной Церкви. 2012. Вып. 4 (47). С. 23–39.
38. Таран Л.В. Провідні тенденції світової історіографії у XX ст. та проблеми кризи сучасної української історичної науки // Український історичний журнал. 1999. №1. С.12-21.
39. Таран Л.В. Проблеми епістемології історії: від позитивізму до постмодернізму (на прикладі французької, російської, української історіографії) // Український історичний журнал. 2007. №2. С.185–196.
40. Федорів Ю. Історія церкви в Україні. Торонто, 1967. 362 с.
41. Федорів Ю. Організаційна структура Української Церкви. Торонто, 1990. 210 с.

42. Чубатий М. Історія християнства на Русі-Україні. Том 1 (до 1353 р.). Рим – Нью-Йорк: Видання УКУ, 1965. 816 с.; Том II, частина 1 (1353–1458). Рим – Нью-Йорк: Видання УКУ, 1976. 260 с.

43. Яковенко Н. Вступ до історії. К.: Критика, 2007. 376 с.

44. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-е вид., перероблене та розширене. К.: Критика, 2005. 584 с.

45. Pelesch Julian. Geschichte der Union der ruthenische Kirche mit Rom von den altesten Zeiten bis auf die Gegenwart. Band 1: Von den altesten Zaiten bis zur Wiederherrstellung der Union mit Rom (1595). Wien, 1878. 640 s.; Band 2: Von der Wiederherrstellung der Union mit Rom bis auf die Gegenwart (1596-1879). Wien, 1880. 1095 s.

Вага оцінки: ведення конспекту лекцій оцінюється як додатковий бал за середньозважену оцінку за усне опитування (заліковий модуль № 1).

Термін виконання: 2 тижні.

Тема 2. Розвиток історіографії історії Церкви в Україні: основні етапи та здобутки.

Форма та обсяг заняття: (лекція – 6 год.; практичне заняття – 2 год.).

План:

1. Періодизація розвитку церковної історіографії.
2. Зародження та розвиток церковної історіографії в Україні (XI – XVIII ст.).
3. Українська церковна історіографія XIX – початку XX ст.
4. Церковна історіографія в українській діаспорі та в радянській історичній школі (1920–1990 рр.).
5. Відродження та основні напрямки розвитку історіографії історії Церкви в незалежній Україні (1991 – 2020).

Література до теми:

1. Аввакумов Ю., о. Берестейський собор 1596 року і Львівський «собор» 1946-го між історіографією і пропагандою: екуменічні уроки з двох драматичних подій церковної історії // Ковчег. Науковий збірник з церковної історії. Львів, 2018. Число 8. С. 226-246.

2. Ададуров В. Деконструкція історіографічного канону щодо фундації Галицької митрополії (на сонові документів Державної канцелярії Австрійської імперії) // Фундація Галицької митрополії у світлі дипломатичного листування Австрії та Святого Престолу 1807-1808 років: Збірник документів. Львів: Вид-во УКУ, 2011. С. V-LVIII.

3. Біла С. Розвиток унієзнавчих досліджень: історіографія проблеми // Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені І. Франка. Серія «Історія». 2010. № 26. С. 242-256. DOI: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.26.174278>.

4. Біла С. Унійні процеси у західних епархіях Київської митрополії в сучасній українській історіографії // Дрогобицький краєзнавчий збірник. 2014. Вип. XVII-XVIII. С. 187-196.

5. Винник Н. Роль Греко-Католицької Церкви в українському відродженні (XIX – першої половини XX ст.) в українській історичній думці // Науковий вісник Івано-Франківського богословського університету УГКЦ «Добрий Пастир»: Збірник наукових праць. Богослов'я. 2014. Випуск 6: до 130-річчя з дня народження блаженного Миколая Чарнецького. С. 102-107.

6. Винник Н. Постаць Андрея Шептицького в оцінці сучасних українських істориків // Науковий вісник Івано-Франківського богословського університету УГКЦ «Добрий Пастир».

Збірник наукових праць. Богослов'я. 2015. Вип. 8: до 150-річчя від дня народження Митрополита Андрея Шептицького. С. 40-46.

7. Винник Н. Сучасна історична думка про ліквідацію Української Греко-Католицької Церкви та її наслідки // Науковий вісник Івано-Франківського богословського університету УГКЦ «Добрий Пастир». Збірник наукових праць. Богослов'я. 2016. Вип. 9: до 70-х роковин Львівського псевдо-собору. С. 164-171.

8. Вол Б., Сурмач О. Зарубіжна історіографія діяльності УГКЦ в роки німецької окупації (1941-1944 рр.) // Історія релігій в Україні: Праці XI-ї Міжнародної наукової конференції (Львів, 16-19 травня 2001 року). Львів, 2001. Кн.1. С. 152-158.

9. Вол Б., Сурмач О. Українська історіографія діяльності УГКЦ у роки німецької окупації (1941-1944) // Міжнародний Науковий Конгрес “Українська історична наука на порозі XXI століття”. Чернівці, 16-18 травня 2000 р. Доповіді та повідомлення. Чернівці, 2001. Т. 2. С. 139-144.

10. Гайковський М.І. Митрополит Андрей Шептицький у радянській післявоєнній історіографії // Богословія. 1991. Т.55. С.144-156.

11. Гуркіна С. Митрополит Андрей (Шептицький) у період німецької окупації Галичини: найновіша історіографія питання (1989-2000 роки) // Ковчег. Науковий збірник з церковної історії. Львів, 2001. Ч. 3. С.556-565.

12. Гудзяк Б. Західна історіографія і Берестейська унія // Богословія. 1990. Т.54. С.123-136.

13. Гудзяк Б. Інститут Історії Церкви Львівської Богословської Академії // Ковчег. Науковий збірник з церковної історії. Львів, 2000. Ч.2. С.1-20.

14. Дашкевич Я. Україна на перехресті світів: релігієзнавчі й соціокультурні студії / Упоряд. Л. Моравська, І. Скочиляс. Львів: Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України; Видавництво УКУ, 2016. xlvі + 602 с. + 8 с. іл.

15. Довбищенко Михайло Володимирович. Регіональна та соціальна структура уніатської церкви кінця XVI – першої половини XVII ст. (на матеріалах Волинського воєводства): Дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 – Історія України / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського НАН України. – К., 1998. – 188 арк. + дод.75 арк.

16. Довбищенко М. Єпархіяльні архіви Української Церкви литовсько-польської доби: історична доля та шляхи реконструкції // Студії з архівної справи та документознавства. 2001. Т. 7. С. 20-25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2001_7_3.

17. Дорошенко Д. Огляд української історіографії / Упорядкування та нарис Ю. Пінчук та Л. Гриневич. Київ: Українознавство, 1996. ХХХ+257 с.

18. Історичне джерелознавство: Підручник / Я. С. Калакура, І. Н. Войцехівська, С. Ф. Павленко та ін.. Київ: Либідь, 2002. 488 с.

17. Історія релігії в Україні: Навч. посібник / За ред.. А. М. Колодного, П. Л. Яроцького. Київ: Т-во «Знання», КОО, 1999. 735 с.

20. Калакура Я.С. Українські історики на шляху до соборності національної історіографії // Вісник Київського національного університету. Історія . 2001. №54. С.10-14.

21. Киричук О. Двадцятий щорічник «Історія релігій в Україні»: спроба аналізу // Історія релігій в Україні: Науковий щорічник. Львів, 2010. Кн. 1. С. 3-16.

22. Киричук О.С. Дослідження історії християнської Церкви в X–XVII ст. на сторінках Наукового щорічника “Історія релігій в Україні” (2010–2020) // Науковий

щорічник “Історія релігій в Україні”. 2021. Вип. 31. С. 42-58. DOI: <https://doi.org/10.33294/2523-4234-2021-31-1-42-58>.

23. Коляструк О. Предмет історії повсякденності: історіографічний огляд його становлення у зарубіжній та вітчизняній історичній науці // Український історичний журнал. 2007. №6. С.174-184.

24. Коцур В.П., Коцур А.П. Історіографія історії України: курс лекцій. Чернівці: Золоті литаври, 1999. 520 с.

25. Крайній К.К. Дослідження церковної історії в Київському Церковно-історичному та археологічному товаристві 1872-1920 рр.: Автореферат дис. ... канд. іст.наук; 07.00.06 – Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни. Київ, 2004. 16 с.

26. Ластовський В. Історія Православної Церкви в Україні наприкінці XVII – у XVIII ст.: історіографічні аспекти. Київ: Логос, 2006. 276 с. (Рецензія: Мицик Ю. // Україна в Центрально-Східній Європі. 2008. № 8. С. 377-380).

27. Ленчик В. Нарис історії Української Церкви. Львів: Свічадо, 2003. 600 с.

28. Лиман І. Сучасний стан і перспективи досліджень з історії православ'я в Україні // Історіографічні дослідження в Україні: Зб. наук. пр. 2007. Вип. 17. С. 250-259. URI: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/54642>.

29. Медовкіна Л.Ю. Історія Церкви в Україні (кінець XIX – перша третина XX ст.): персональний вимір // Гуманітарний журнал. 2013. № 4. С. 141-147. URL: <http://journals.uran.ua/index.php/wissn003/article/view/22606>.

30. Мосюкова Н. Історія Римо-католицької церкви Півдня і Сходу України кінця XVIII – початку XX ст. в дослідженнях сучасних українських істориків // Науковий щорічник “Історія релігій в Україні”. 2019. Вип. 29. С. 33-37.

31. Оглоблин О. Українська церковна історіографія // Український історик. 1969. Ч. 4. С. 12-29.

32. Патрило І.І. ЧСВВ. Джерела і бібліографія історія Української Церкви: [в 3 т.]. Рим, 1975. Т. 1: Джерела. 376 с.; Рим, 1988. Т. 2. 330 с.; Рим, 1995. Т. 3. 323 с.

33. Плохій С.М. Від Якова Суші до Атанасія Великого (огляд видань римських джерел з історії української Церкви) // Український археографічний щорічник. Вип. II. Київ: Наук. думка, 1993. С. 6-14.

34. Пшеничний Т. Українська Греко-Католицька Церква (1939–1991 рр.): історіографія. Київ, 2018. 428 с. (Рецензія: Мороз В. // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Історія. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2018. Вип. 2, ч. 1. С. 157-159).

35. Пшеничний Т.Ю. Українська греко-католицька церква (1939–1991 рр.): історіографія: Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю 07.00.06 – „Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни” / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2019. 436 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Pshenychnyi_Taras/Ukrainska_hreko-katolytska_tserkva_1939_1991_rr_istoriohrafii/.

36. Савченко С. Сучасна українська історіографія: спроба характеристики // Сучасність. 1999. № 11. С.127-131.

37. Семергей Н. В. Релігійно-церковний вимір українського національно-культурного відродження 1917–1921 років: концептуалізація наративу сучасної історіографії // Науково-теоретичний альманах «Грані». 2018. Т. 21. № 7. С. 63-69. DOI: <https://doi.org/10.15421/171895>.

38. Скочиляс І.Я. Протоколи генеральної візитації Львівської єпархії 1730 – 1733 рр. як історичне джерело: Дис. ... канд. іст. наук: 07.00.06 – Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. К., 1999. 227 арк.

39. Тиміш Л. Внесок митрополита Андрея (Шептицького) у дослідження історії української Церкви // Історія релігій в Україні: Науковий щорічник. 2010 рік. Львів: Логос, 2010. Кн. 1. С. 798-803.

40. Тиміш Л. Праці Антона Петрушевича з історії української церкви // Історія релігій в Україні: Матеріали ІХ Міжнародної конференції 11-13 травня 1999 року. Львів, 1999. Кн. 2 (Н – Я). С. 167-169.

41. Тиміш Л. Церковно-історичні дослідження у Львові у міжвоєнний період // Історія релігій в Україні: Матеріали Х-ї Міжнародної конференції (Львів, 16-19 травня 2000 року). Львів, 2000. Кн. 1. С. 375-378.

42. Тимошенко Л. Historia ecclesiastica institutionalis contemporalis (огляд найновішої літератури з історії Київської православної і унійної митрополій ранньомодерної доби) // Дрогобицький краєзнавчий збірник. 2014. Вип. XVII-XVIII. С. 607-619.

43. Фенич В.І. Заснування Мукачівської єпархії у XV ст.: історіографічні міфи та історичні реалії // Carpatica–Карпатика. 2005. Вип. 32. С. 168-184. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/18457>.

44. Филипович Л. “Історія релігій в Україні”: тридцятирічний ювілей круглих столів у Львові // Історія релігій в Україні: актуальні питання. 2020. Вип. 30. С. 269-275.

45. Храбатин Н. Вітчизнана історіографія діяльності українських католицьких партій Галичини в 30-х рр.. XX ст.. // Україна Соборна: Зб. наук. статей. К., 2005. Вип. 2. Ч.3: Історична регіоналістика в контексті соборності України. С. 395-399.

Вага оцінки: ведення конспекту лекцій оцінюється як додатковий бал за середньозважену оцінку за усне опитування (заліковий модуль № 1).

Термін виконання: 2 тижні.

Тема 3. Проблема християнізації України, формування та розвитку ієрархічної організаційної структури Київської Церкви (I–XVI ст.) в новітній історіографії.

Форма та обсяг заняття: (лекція – 6 год.; практичне заняття – 0 год.).

План:

1. Проблеми шляхів поширення християнства в Україні та зародження ієрархічної структури Церкви (I–X ст.) в історіографії. Сучасна ідея «Церкви Володимирового хрещення» в екуменічному діалозі Українських Церков.

2. Проблема становлення та розвитку ієрархічної структури Київської Церкви (X–перша половина XV ст.) в новітній історіографії. Проблема єдності та поділу Київської митрополії на литовську та московську частини (1448 – 1458 рр.) в сучасній історіографії.

3. Особливості заснування та розвитку Галицької митрополії (XIII–XIV ст.) в новітній історіографії.

4. Сучасна історіографія проблеми кризи та оновлення релігійного життя в Київській митрополії (XV – XVI ст.).

Література до теми:

1. Анцишкін І. Українські землі та римські папи у I тис. н.е. // Хрещення Русі-України: 988–2018: Альманах / Інститут релігієзнавства ЛМІР; упоряд. О. Киричук, О. Омельчук, І. Орлевич. Львів: Логос, 2018. С. 24-29.

2. Бойко Ю., ерм. Студит. Святий Климент Римський в агіографічних та літургійних церковнослов'янських рукописах. Львів: УКУ, 2020. 584 с. + 24 іл. (Серія «Київська християнство», т. 20).
3. Брайчевский М. Ю. Утвердження християнства на Русі. К.: Наукова думка, 1988. 259 с.
4. В орбіті християнської культури: матеріали наукової конференції до 1030-річчя жрешення Русі (Київ, 25-26 жовтня 2018 року): наук.зб. / за ред. І.Скочиляса та М. Яременка. Львів: УКУ, 2020. 312 с. (Серія «Київське християнство», т. 21).
5. Великий А.Г. З літопису християнської України: Церковно-історичні радіолекції з Ватикану: [в 9 книгах]. Т. I: IX–X–XI ст. Рим: Видавництво ОО. Василян, 1968. 277 с.; Т. II: XII–XIII–XIV ст. Рим: Видавництво ОО. Василян, 1968. 277 с.; Т. III: XIV–XV–XVI ст. Рим: Видавництво ОО. Василян, 1969. 279 с.
6. Вілкул Т. Книга Ісуса Навина. Давньослов'янський четй текст за списками XIV – XVI століть. Львів: В-во УКУ, 2017. 288 с. (Серія «Київське християнство», т. 8).
7. Власовський І. Нарис історії Української Православної Церкви: в 4-х т. Том 1: X–XVII ст. Нью-Йорк: УПЦ в ЗДА, 1955. 294 с.
8. Головащенко С. Історія християнства: Курс лекцій. – К.: Либідь, 1999. – 351с.
9. Гордієнко Д. Поширення християнства в Україні-Русі у другій половині IX–X ст. // Хрещення Русі-України: 988–2018: Альманах / Інститут релігієзнавства ЛМІР; упоряд. О. Киричук, О. Омельчук, І. Орлевич. Львів: Логос, 2018. С. 12-23.
10. Гіль А., Скочиляс І. Володимирсько-Берестейська єпархія XI–XVIII століть: історичні нариси. Львів, 2013. 288 с.
11. Дашкевич Я. Україна на перехресті світів: релігієзнавчі й соціокультурні студії / Упоряд. Л. Моравська, І. Скочиляс. Львів: Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України; Видавництво УКУ, 2016. – xlvі + 602 с. + 8 с. іл.
12. Заторський Н. «Послання Мисаїла до папи Сикста IV» 1476 року: реконструкція архетипу. Львів: УКУ, 2018. 588 с. (Серія «Київське християнство», т. 15).
13. Ісіченко І., архієпископ. Історія Христової Церкви в Україні. Харків: Акта, 2003. 472 с.
14. Історія релігії: Збірник документів і матеріалів / Упорядники: Е. В. Бистрицька, І. С. Зуляк. Тернопіль: Астон, 2003. 524 с.
15. Історія релігії в Україні: Навч. посібник / За ред.. А.М.Колодного, П.Л.Яроцького. К.: Т-во «Знання», КОО, 1999. 735 с.
16. Книга Буття. Давньослов'янський четй текст за списками XIV – XVI століть / Вступ, упорядкування тексту Т.Л. Вілкул; покачки слів С.Л. Ніколаєва. Львів: УКУ, 2020. 640 с. (Серія «Київське християнство», т. 22).
17. Лаврівський невменний Ірмологіон кінця XVI століття: Факсимільна публікація, коментар, дослідження / підготував Ю. Ясіновський, за участі М. Качмар; редактор К. Ганнік. Львів: УКУ, 2019. XXXII+604 с. (серія «Київське християнство», т. 18; серія «Історія української музики. Джерела», вип.26).
18. Ленцик В. Нарис історії Української Церкви. Львів: Свічадо, 2003. 600 с.
19. Лужницький Г. Українська церква між Сходом і Заходом: нарис історії Української Церкви. Філадельфія: Накладом Союзу українців-католиків «Провидління», 1954. XXIV+723 с.; 2-е вид., виправлене. Львів: Свічадо, 2008. 640 с.
20. Мудрий С. Нарис Історії Церкви в Україні. Рим – Львів: Вид-во ЧСВВ, 1995. 404 с.; 4-те вид. Жовква: Місіонер, 2010. 544 с.

21. Нагаєвський І., о. проф. д-р. Історія Римських Вселенських Архієреїв з углядженням важніших подій Української Церкви і Народу: в 4-х ч. Ч.2: Від Авіньйону до французької революції. Рим: Видання Українського Католицького Університету ім. св. Климента Папи, 1967. 602 с. (Праці Греко-Католицької Богословської Академії, Том XXVIII–XXX).

22. Огієнко І. І. Українська церква: Нариси з історії Української православної церкви. У 2-х тт.: Т. 1-2. К.: Україна, 1993. 284 с.

23. Патріло І.І. ЧСВВ. Джерела і бібліографія історія Української Церкви. Рим, 1975. Т.1: Джерела. 376 с.; Рим, 1988. Т.2. 330 с.; Рим, 1995. Т.3. 323 с.

20. Сапеляк А. Київська Церква на слов'янському Сході: Канонічно-єкуменічний аспект / Наукові редактори: Ю.Сливка, О.Аркуша. Буенос-Айрес – Львів: Місіонер, 1999. 232 с.

24. Скочиляс І., Фрис В. Духовна спадщина Давнього Галича: науково-популярний збірник. Львів – Івано-Франківськ: Вид-во УКУ, 2018. 168 с. + 17 іл. (Серія «Київське християнство», т. 12).

25. Скочиляс Ігор. Від давньоруських десятин до намісництв-протопопій: особливості «впорядкування» сакрального простору Галичини в княжий період (до кінця XIV століття) // Вісник Львівського університету. Серія історична. 2010. Випуск 45.

26. Скочиляс І. Галицька (Львівська) єпархія XII – XVIII століть: організаційна структура та правовий статус. Львів: Вид-во УКУ, 2010. XXIV+832 с.

27. Скочиляс Ігор. «Дар любові»: куниче (катедрастик) у Київській митрополії XIII–XVIII століть. Львів: Вид-во УКУ, 2013. 160 с.

28. Сліпий Й., митрополит. Історія Вселенської Церкви на Україні: в 4-х томах / Зібрали єп. д-р Іван Хома і о. д-р Іван Музичка; Твори Патріарха і Кардинала Йосифа, Том XVI, част. 1, част. 2; Том XVII, Том XVIII; Архів СБУ, № 63258. Рим, 1996-2003. Том 1: Від постольських часів до князювання св. княгині Ольги (I-X століття). Рим, 2001. 261 с.; Том 2: Друга золота доба: від загального введення християнства св. Володимиром до викликання церковного роздору з князя Володимира Мономаха (988-1125 р.). Рим, 2003. 336с.; Том 3, частина перша: Від впровадження царгородського роздору на Україні до введення Флорентійської Унії (1125-1439). Рим, 2000. 278 с.; Том IV, частина перша: Від Флорентійської до Берестейської Унії (1439-1596). Рим, 1996. 523 с.

29. Тиміш Л. Проблема запровадження християнства та його ролі в Україні на сторінках міжвоєнних львівських греко-католицьких історико-церковних видань // Хрещення Русі-України: 988–2018: Альманах / Інститут релігієзнавства ЛМІР; упоряд. О. Киричук, О. Омельчук, І. Орлевич. Львів: Логос, 2018. С. 47-53.

30. Томашівський С. Історія Церкви на Україні: (Передрук з «Записок Чина святого Василія Великого», т. IV, вип. 1-2; Накладом редакції «Записок ЧСВВ», Жовква, 1932). Філадельфія: З друкарні «Америки», б. р. 160 с.

31. Федорів Ю. Історія церкви в Україні. Торонто, 1967. 362 с.; Люблін, 1991. 360 с.

32. Федорів Ю. Організаційна структура Української Церкви. Торонто, 1990. 210 с.

33. Харьковченко Є. Історична генеза християнства на землях сучасної України до Володимирового хрещення // Хрещення Русі-України: 988–2018: Альманах / Інститут релігієзнавства ЛМІР; упоряд. О. Киричук, О. Омельчук, І. Орлевич. Львів: Логос, 2018. С. 5-11.

34. Чубатий М. Історія християнства на Русі-Україні / Праці Греко-Католицької Богословської Академії, т. XXIV-XXVI. Том 1 (до 1353 р.). Рим – Нью-Йорк: Видання УКУ,

1965. 816 с.; Праці ГКБА, т. XLIII. Том II, частина 1 (1353–1458). Рим – Нью-Йорк: Видання УКУ, 1976. 260 с.

35. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Київ, 2005.

Вага оцінки: ведення конспекту лекцій оцінюється як додатковий бал за середньозважену оцінку за усне опитування (заліковий модуль № 1).

Термін виконання: 2 тижні.

Тема 4. Берестейська унія 1596 р. та особливості розвитку Православної та Уніатської / Греко-Католицької Церков наприкінці XVI – у першій половині XX ст.: дискурс новітньої історіографії.

Форма та обсяг заняття: (лекція – 6 год.; практичне заняття – 4 год.).

План:

1. Концепт Берестейської унії та її наслідків для розвитку Київської митрополії в новітній історіографії.

2. Історіографія проблеми розвитку Київської Православної та Уніатської Церков в середині XVII – XVIII ст.

3. Історіографія проблем розвитку Уніатської / Греко-Католицької Церкви наприкінці XVIII – на початку XX ст. Відновлення і розвиток Галицької греко-католицької митрополії (1807 – 1900).

4. Синодальне православ'я в Україні (до початку XX ст.): новітня історіографія проблеми.

5. Основні аспекти історіографії історії Греко-Католицької Церкви у першій половині XX ст. Державна ліквідація ГКЦ 1946 р. ГКЦ в діаспорі.

6. Історіографія історії Православної Церкви в Україні у першій половині XX ст. РПЦ у 1940-х рр.

Література до теми:

1. Берестейська унія та внутрішнє життя Церкви в XVII столітті: Матеріали Четвертих «Берестейських читань» (Львів – Луцьк – Київ, 2-6 жовтня 1995 р.) / Ред. Б.Гудзяк, О.Турій. Львів, 1997. XII + 156 с.

2. Берестейська унія (1596) в історії та історіографії: спроба підсумку. Матеріали міжнародного наукового діалогу про Берестейську унію фундації PRO ORIENTE (третя зустріч: Львів, 21-23 серпня 2006 р.) та Міжнародного наукового симпозіуму Інституту історії Церкви Українського Католицького Університету «Берестейська церковна унія: перспективи наукового консенсусу в контексті національно-конфесійного дискурсу» (Львів, 24-27 серпня 2006 р.) / за ред. Йогана Марте й Олега Турія. Львів 2008. 512 с.

3. Білик В., Карліна О. Жива спільнота в імперському світі: Луцька греко-унійна єпархія кінця XVIII – першої третини XIX століть. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2018. 304 с. (серія „Київське християнство”, т. 13).

4. Богословський трактат Кирила Транквіліона Ставровецького «Зерцало богословії» (Почаїв 1618): Факсимільне видання, транслітерація тексту і наукове дослідження / відпов.ред. В. Мойсієнко. Львів: В-во УКУ, 2021. 616 с. (Серія «Київське християнство», т. 24).

5. Великий А.Г. З літопису християнської України: Церковно-історичні радіолекції з Ватикану: [в 9 книгах]. Т. IV: XVI–XVII ст. Рим: Видавництво ОО. Василян, 1971. 278 с.; Т. V: XVII ст. Рим: Видавництво ОО. Василян, 1972. 287 с.; Т. VI: XVIII ст. Рим: Видавництво ОО. Василян, 1973. 286 с.; Т. VII: XVIII–XIX ст. Рим: Видавництво ОО. Василян, 1975. 279 с.; Т. VIII: XIX ст. Рим, 1976. 275 с.; Т. IX: XX ст. Рим, 1977. 275 с.

6. Вінниченко О. Реєстр митрополичого архіву Унійної Церкви 1763 року: історія, зміст і структура рукопису // Реєстр митрополичого архіву Унійної Церкви 1763 року / Упоряд. та вступ. ст. Олексія Вінниченка. Львів: Видавництво УКУ, 2017. С.9-54. (Серія «Київське християнство», т. 3).

7. Власовський І. Нарис історії Української Православної Церкви: в 4-х т. Том 2: XVII ст. 2-е вид. Нью-Йорк – Київ – Бавнд Брук: УПЦ в США, 1990. 396 с.; Том 3: XVIII–XX ст. Нью-Йорк – Бавнд Брук: УПЦ в США, 1977. 390 с.; Том 4, кн. 1: XX ст. Нью-Йорк – Бавнд Брук: УПЦ в США, 1961. 384 с.; Том 4, кн. 2: XX ст. Нью-Йорк – Бавнд Брук: УПЦ в США, 1975. 416 с.

8. Войтюк О.М. Суспільно-культурна діяльність монахів Студитського уставу Греко-католицької церкви (1898-1947): Автореф. дис. на здобуття наук. ст. канд. іст. наук: 07.00.01 – Історія України. Львів, 2013. 20 с.

9. Гентош Л. Митрополит Шептицький: 1923–1939. Випробування ідеалів. Львів: ВНТЛ-Класика, 2015. 596 с.

10. Гладкий С. О. Православне парафіяльне духовенство в суспільному житті України на початку XX століття: Дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 – Історія України / Полтавський держ. педагогічний ін-т ім. В.Г.Короленка. Полтава, 1997. 189 арк.

11. Говгера В. Організаційна структура Львівської єпархії XVIII ст. (1700 – 1772). Львів: Тріада плюс, 2014. 1168 с.

12. Головата Н. А. Землеволодіння та економічна діяльність православної церкви в другій половині XVI – першій половині XVII ст. на Правобережній Україні: Дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 – Історія України / НАН України; Інститут історії України. К., 1997. 212 арк.

13. Головащенко С. Історія християнства: Курс лекцій. Київ: Либідь, 1999. 351с.

14. Гордієнко В. В. Православні конфесії в Україні періоду другої світової війни (вересень 1939 – вересень 1945 рр.): Дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 – Історія України / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 1999. 189 арк.

15. Гіль А., Скочиляс І. Володимирсько-Берестейська єпархія XI–XVIII століть: історичні нариси. Львів, 2013. 288 с.

16. Гудзяк Б. Криза і реформа: Київська митрополія, Царгородський патріархат і генеза Берестейської унії / Переклад М. Габлевич, під редакцією О. Турія. Львів: Ін-т історії Церкви ЛБА, 2000. XVI+426 с.

17. Делятинський Р. І. Станиславівська єпархія Греко-Католицької Церкви в суспільному житті Галичини (1885–1946 рр.): дисертація на здобуття наук. ст. канд. іст. наук: спец. 07.00.01 – «Історія України». Івано-Франківськ, 2017. 390 с.

18. Димид М. Єпископ Київської Церкви (1589-1891). Львів: ЛБА, Інститут канонічного права, 2000. 248 с.

19. Замойський провінційний собор Руської Унійної Церкви 1720 року. Кн. 1: Діяння і постанови / упоряд. Р. паранько, Іг. Скочиляс, Ір. Скочиляс. Львів: УКУ, 2021. 804 с. (Серія «Київське християнство», т. 23).

20. Зема В. Київська митрополія перед викликами Ренесансу та Реформації. Київ: Критика, 2021. 464 с.

21. Ісіченко І., архієпископ. Історія Христової Церкви в Україні. Харків: Акта, 2003. 472 с.

22. Історія релігії: Збірник документів і матеріалів / Упорядники: Е. В. Бистрицька, І. С. Зуляк. Тернопіль: Астон, 2003. 524 с.

23. Історія релігії в Україні: Навч. посібник / За ред.. А.М.Колодного, П.Л.Яроцького. К.: Т-во «Знання», КОО, 1999. 735 с.

24. Кирило Транквіліон Ставровецький – проповідник Слова Божого / Упоряд. Б. Кріси, Д. Сироїд. Львів: В-во УКУ, 2017. 328 с. (Серія «Київська християнство», т. 6; Серія «Львівська медієвістика», вип. 5).

25. Кулаковський П. Писар, шляхтич і пастир: Біографія володимирсько-берестейського єпископа Йосифа Макосія-Баковецького (1595 – 1654). Львів: В-во УКУ, 2019. 504 с. (Серія «Київське християнство», т. 17).

26. Лебедович І. Полеві духовники Української Галицької Армії: У 45-річчя участі у Визвольних змаганнях (Матеріали до історії). – Віннепег, 1963. – 328с.

27. Ленцик В. Нарис історії Української Церкви. Львів: Свічадо, 2003. 600 с.

28. Ліквідація УГКЦ (1939 – 1946). Документи радянських органів державної безпеки: [у 2 т.] / упоряд.: С. Кокін та ін. ; заг. ред. В. Сергійчук; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Центр українознавства [та ін.]. К.: ПП Сергійчук М.І., 2006. Т.1. 920 с.; Т.2. К., 2006. 804 с.

29. Лось В. Зміни територіально-адміністративної організації греко-католицької церкви (Правобережна Україна наприкінці XVIII – першій половині XIX ст.) // Український історичний збірник, 2004. Вип. 7.

30. Лоштин Н. Т. Бібліотеки монастирів Львівської латинської митрополії XIV–XVIII ст.: книгознавчі аспекти. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (доктора філософії) за спеціальністю 27.00.03 – Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство (27 – Соціальні комунікації) / Львівський національний університет імені Івана Франка; Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Київ, 2018. 258 с.

31. Лужницький Г. Українська церква між Сходом і Заходом: нарис історії Української Церкви. Філадельфія: Накладом Союзу українців-католиків «Провидіння», 1954. XXIV+723 с.; 2-е вид., виправлене. Львів: Свічадо, 2008. 640 с.

32. Луцький І.М. Створення Станіславської (Івано-Франківської) єпархії Української Греко-Католицької Церкви. 2-е видання. Івано-Франківськ: Івано-Франківський інститут права, економіки та будівництва, 2004. 280 с.

33. Мартирологія Українських Церков: у 4-х томах. Т. 1: Українська Православна Церква / Упоряд.: О. Зінкевич, О. Воронин. Торонто – Балтимор: Українське видавництво «Смолоскип» ім. В. Симоненка, 1985. 1207 с.; Т.2: Українська Католицька Церква: Документи, матеріали, християнський самвидав України / Упорядкували і зредагували О. Зінкевич і о. Т. Р. Лончина. Торонто – Балтимор: Українське видавництво «Смолоскип» ім. В. Симоненка, 1985. 839 с.

34. Магочій П.-Р. Пристосування без асиміляції: геніяльність Мукачівської греко-католицької єпархії // Ковчег: Науковий збірник з церковної історії. 2003. Ч.4: Еклезіяльні й національна ідентичність греко-католиків Центрально-Східної Європи. С.162-169.

35. Магочій П.-Р. Пряшівська греко-католицька єпархія: русинська чи словацька церква? // Ковчег: Науковий збірник з церковної історії. 2003. Ч.4: Еклезіяльні й національна ідентичність греко-католиків Центрально-Східної Європи. С.170-173.

36. Мадей Н. Крижівська єпархія: історія і сучасність // Історія релігій в Україні: Матеріали XII-ї Міжнародної конференції (Львів, 20-24 травня 2002 року). – Львів, 2002. – Кн.1. – С.251-256.

37. Мудрий С. Нарис Історії Церкви в Україні. Рим – Львів: Вид-во ЧСВВ, 1995. 404 с.; 4-те вид. Жовква: Місіонер, 2010. 544 с.

38. На перехресті культур: Монастир і храм Пресвятої Трійці у Вільнюсі: колективна монографія / за ред. А. Бумблаускаса, С. Кулявічюса та І. Скочиляса. 2-е виправл. і доп. вид. Львів: Вид-во УКУ, 2018. 912 с. (Серія «Київське християнство», т. 16).

39. Нагаєвський І., о. проф. д-р. Історія Римських Вселенських Архієреїв з узглядненням важніших подій Української Церкви і Народу: в 4-х ч. Ч.2: Від Авіньйону до французької революції. Рим: Видання Українського Католицького Університету ім. св. Климента Папи, Праці Греко-Католицької Богословської Академії, 1967. Том XXVIII – XXX. 602 с.; Ч.3: Від Французької революції до смерти папи Пія XII. Рим: Видання Українського Католицького Університету ім. св. Климента Папи, Праці філософічно-гуманістичного факультету, 1979. Том LI-LII. 521 с.; Ч.4 (XX століття). Івано-Франківськ – Львів: Нова Зоря Місіонер, 1999. 332 с.

40. Огієнко І. І. Українська церква: Нариси з історії Української православної церкви. У 2-х тт.: Т. 1-2. К.: Україна, 1993. 284 с.

41. Патріло І.І. ЧСВВ. Джерела і бібліографія історія Української Церкви. Рим, 1975. Т.1: Джерела. 376 с.; Рим, 1988. Т.2. 330 с.; Рим, 1995. Т.3. 323 с.

42. Пащенко В. Греко-католики в Україні від 40-х років XX ст. до наших днів: Монографія. – Полтава, 2002. – 615 с.

43. Пилипів І.В. Греко-католицька церква в суспільно-політичному житті Східної Галичини (1918-1939 рр.): монографія / І.В. Пилипів. – Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2011. – 440 с.

44. Поділ Київської та піднесення Галицької унійних митрополій: Документи та матеріали ватиканських архівів (1802 – 1808 роки) / Упорядкування, вступ і коментарі В. Ададунова. Львів: Вид-во УКУ, 2019. 256 с. (Серія «Київське християнство», т. 19).

45. Сапеляк А. Київська Церква на слов'янському Сході: Канонічно-екуменічний аспект / Наукові редактори: Ю.Сливка, О.Аркуша. Буенос-Айрес – Львів: Місіонер, 1999. 232 с.

46. Сковчиляс І. Генеральні візитації Київської унійної митрополії XVII – XVIII століть: Львівсько-Галицько-Кам'янецька єпархія. Т.2: Протоколи генеральних візитацій. Львів: Вид-во УКУ, 2004. ССVIII + 512 с.

47. Степень С. Між окциденталізацією та візантинізацією: проблема обрядової ідентичності Греко-Католицької Церкви в Речі Посполитій міжвоєнного періоду // Ковчег: Науковий збірник з церковної історії. 2003. Ч.4: Еклезіяльні й національна ідентичність греко-католиків Центрально-Східної Європи. С. 86-100.

48. Стецик Ю. Василіанське чернецтво Перемишльської єпархії (друга половина XVIII ст.): словник біограм. Жовква: Місіонер, 2015. 312 с.

49. Тимошенко Л. *Historia ecclesiastica institutionalis contemporalis* (огляд найновішої літератури з історії Київської православної і унійної митрополій ранньомодерної доби) // Дрогобицький краєзнавчий збірник / Ред. кол. Л. Тимошенко (голов. ред.), Л. Винар, Л. Войтович, Г. Гмітерек та ін. Дрогобич: Коло, 2014. Вип. XVII-XVIII. С. 607-619.

50. Тимошенко Л. Православна і католицька релігійні культури Речі Посполитої (епоха Берестейської унії): конфлікт чи порозуміння? // Хрещення Русі-України: 988–2018: Альманах / Інститут релігієзнавства ЛМІР; упоряд. О. Киричук, О. Омельчук, І. Орлевич. Львів: Логос, 2018. С. 86-96.

51. Тригуб О. П. Історія Херсонської єпархії (1775-1918): Дис... канд. іст. наук: 07.00.01 – Історія України / Національний ун-т Києво-Могилянська академія, Миколаївська філія. Миколаїв, 2000. 242 арк.

52. Федорів Ю. Історія церкви в Україні. Торонто, 1967. 362 с.; Люблін, 1991. 360 с.

53. Федорів Ю. Організаційна структура Української Церкви. Торонто, 1990. 210 с.

54. Фундація Галицької митрополії у світлі дипломатичного листування Австрії та Святого Престолу 1807-1808 років: Збірник документів / упор., вст.стаття та коментарі В.Ададунова. Львів: Вид-во УКУ, 2011. LVIII + 190 с. + 8 с. кольор. іл.

55. Чубатий М. Історія християнства на Русі-Україні / Праці Греко-Католицької Богословської Академії, т. XXIV-XXVI. Том 1 (до 1353 р.). Рим – Нью-Йорк: Видання УКУ, 1965. 816 с.; Праці ГКБА, т. XLIII. Том II, частина 1 (1353–1458). Рим – Нью-Йорк: Видання УКУ, 1976. 260 с.

56. Шевченко Т. Єзуїтське шкільництво на українських землях останньої чверті XVI – середини XVII ст. Львів: Свічадо, 2005. 340 с.

57. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Київ, 2005.

58. Яременко М. Перед викликами уніфікації та дисциплінування: Київська православна митрополія у XVIII століття. Львів: В-во УКУ, 2017. 272 с. (Серія «Київське християнство», т. 4).

Вага оцінки: ведення конспекту лекцій оцінюється як додатковий бал за середньозважену оцінку за усне опитування (заліковий модуль № 1).

Термін виконання: 2 тижні.

Тема 5. Християнські Церкви в Україні та діаспорі в другій половині XX – на початку XXI ст.

Форма та обсяг заняття: (лекція – 6 год.; практичне заняття – 4 год.).

План:

1. Історіографія історії Православної Церкви в Радянській Україні в 1945–1989 роках.
2. Українські Церкви в середовищі української еміграції у світі.
3. Особливості розвитку «катакомбної» УГКЦ, специфіка легалізації, відновлення та реорганізації структури УГКЦ в контексті міжконфесійних відносин (1990-1999).
5. Специфіка розвитку УПЦ МП, УПЦ КП і УАПЦ у 2000-2018 рр. Об'єднаний Собор 15 грудня 2018 р. та утворення ПЦУ. Томос Константинопольського патріархату для ПЦУ.
6. Особливості розвитку організаційної структури УГКЦ у 2000-2020 рр. УГКЦ на шляху до патріархату.

Література до теми:

1. Архиепископські Синоди українського католицького єпископату і їх правні основи. Кастельгандольфо: В-во „Благовісника Верховного Архієпископа”, 1970. 73 с.
2. Бабинський А. Історія УГКЦ за 90 хвилин. Вид. 2-ге, допов. Львів: Свічадо, 2019. 160 с.
3. Бабинський А.Б. Патріархальний рух в середовищі українських греко-католиків у діаспорі (1964-1989 рр.): Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Спеціальністю 041 – Богослов'я. Львів: Український катлицький університет, 2020. 307 с.
4. Божик П., священник. Церков українців у Канаді: Причиники до історії українського церковного життя в Бритійській Домінії Канаді, за час від 1890 – 1927. Львів: Свічадо, 2004. 288 с.
5. Боцюрків Б. Українська Греко-Католицька Церква та Радянська держава (1939 – 1950) / Переклад з англ.. Н.Кочан, за ред. О.Турія. Львів: Вид-во УКУ, 2005. XX+268 с.
6. Бублик Т.Т. Українська Греко-Католицька Церква в контексті державно-церковних відносин та міжконфесійних відносин в Україні (1985-1991): Автореф. дис. на здобуття наук. ст. канд. іст. наук: 09.00.01 – Релігієзнавство. Острог, 2014. 20 с.

7. Великий А.Г. З літопису християнської України: Церковно-історичні радіолекції з Ватикану: [в 9 книгах]. Т. ІХ: ХХ ст. Рим, 1977. 275 с.
8. Війтишин Володимир, Архієпископ. Івано-Франківська єпархія – митрополія (1989–2011 рр.): етапи відродження та особливості становлення (канонічно-правовий аспект) // Науковий вісник Івано-Франківського богословського університету УГКЦ «Добрий Пастир». Богослов'я: Збірник наукових праць. 2017. Вип. 10-11. С. 9-31.
9. Власовський І. Нарис історії Української Православної Церкви: в 4-х т. Том 4, кн. 1: ХХ ст. Нью-Йорк – Бавнд Брук: УПЦ в США, 1961. 384 с.; Том 4, кн. 2: ХХ ст. Нью-Йорк – Бавнд Брук: УПЦ в США, 1975. 416 с.
10. Головащенко С. Історія християнства: Курс лекцій. К.: Либідь, 1999. 351 с.
11. Гавриш І. В. Станиславівська єпархія Української Греко-Католицької Церкви у період підпілля (1946–1989 рр.): автореф. дис. на здобуття наук. ст. канд. іст. наук: спеціальність 07.00.01 – «Історія України» / Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 2017. 20 с.
12. Галагіда І. «І вас переслідувати будуть...» Штрихи до історії репресій проти Української Греко-Католицької Церкви в Польщі у 1944–1957 рр. / перекл. з пол. Галини Теодорович. Львів: Видавництво Українського католицького університету 2017, 360 с.
13. Гергелюк М. Трансформації у релігійно-церковному житті України початку 90-х рр.: утворення УПЦ // Релігія та Соціум. Міжнародний часопис. Чернівці: Рута, 2011. № 1(5). С. 219–225.
14. Говера І. Літургійне життя священників та вірних в Українській Греко-Католицькій Церкві: Українська Греко-Католицька Церква в період підпілля (1946 – 1989). Львів: Свічадо, 2019. 400 с.
15. Горан Т. Зміни в організаційній структурі Перемишльської греко-католицької єпархії у 20–30-их рр. ХХ ст. // Галичина. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. 2016. Ч. 28. С. 143–148.
16. Гуркіна С. В. Греко-католицьке духовенство Львівської архієпархії в умовах переслідування радянською владою (1944 – 1950 рр.): автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. 07.00.01 – історія України / Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2012. 20 с.
17. Гудзяк Б. Релігійне життя в Україні у перші п'ять років незалежності // Ковчег: Науковий збірник із церковної історії. 2000. Ч.2. С.165-175.
18. Документи Патріаршого Собору УГКЦ. Перша сесія (жовтень 1996 р.). Львів: Свічадо, 1998. XXV+326 с.
19. Ісіченко І., архієпископ. Історія Христової Церкви в Україні. Харків: Акта, 2003. 472 с.
20. Історія релігії: Збірник документів і матеріалів / Упорядники: Е. В. Бистрицька, І. С. Зуляк. Тернопіль: Астон, 2003. 524 с.
21. Історія релігії в Україні: Навч. посібник / За ред.. А.М.Колодного, П.Л.Яроцького. К.: Т-во «Знання», КОО, 1999. 735 с.
22. Купчик Л. Життєносні стовпи Церкви [біографічні нариси про 21 священника]. Жовква: Місіонер, 2010. 204 с.
23. Купчик Л.С. Третій удар: Долі галицьких отців-деканів. Львів: Каменярь, 2001. 145 с. (Серія «Пам'ять»).
24. Левицький О. Історично-юридичний розвиток партикулярного права Київської Церкви в 1596-2004 роках: монографія. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2014. 268 с.
25. Ленчик В. Нарис історії Української Церкви. Львів: Свічадо, 2003. 600 с.

26. Лужницький Г. Українська церква між Сходом і Заходом: нарис історії Української Церкви. Філадельфія: Накладом Союзу українців-католиків «Провидління», 1954. XXIV+723 с.; 2-е вид., виправлене. Львів: Свічадо, 2008. 640 с.

27. Марчук В. Церква, духовність, нація: Українська греко-католицька церква в суспільному житті України ХХ ст. / Прикарпатський університет ім. В.Стефаніка. Івано-Франківськ: Плай, 2004. 464 с.

28. Мудрий С. Нарис Історії Церкви в Україні. Рим: Вид-во ЧСВВ, 1990. 404 с.; Рим – Львів: Вид-во ЧСВВ, 1995. 404 с.; 2-е вид. Івано-Франківськ: Вид-во Івано-Франківського Теологічно-Катехитичного Духовного Інституту, 1999. 528 с.; 4-те вид. Жовква: Місіонер, 2010. 544 с.

29. Нагаєвський І., о. проф. д-р. Історія Римських Вселенських Архієреїв з узглядненням важніших подій Української Церкви і Народу: в 4-х ч. Ч.4 (XX століття). Івано-Франківськ – Львів: Нова Зоря – Місіонер, 1999. 332 с.

30. Огієнко І. І. Українська церква: Нариси з історії Української православної церкви. У 2-х тт.: Т. 1-2. К.: Україна, 1993. 284 с.

31. Оглоблин О. Українська церковна історіографія // Український історик. 1969. Ч.4. С.12-29.

32. Патрило І.І. ЧСВВ. Джерела і бібліографія історія Української Церкви. Рим, 1975. Т.1: Джерела. 376 с.; Рим, 1988. Т.2. 330 с.; Рим, 1995. Т.3. 323 с.

33. Пащенко В. Греко-католики в Україні від 40-х років ХХ ст. до наших днів: Монографія. Полтава, 2002. 615 с.

34. Пащенко В. Православ'я в новітній історії України. Ч.1. Полтава, 1997. 356 с.; Ч. II. Полтава, 2001. 736 с.

35. Прах Б. Духовенство Перемиської єпархії та Апостольської адміністрації Лемківщини: у 2-х томах, т. 1: Біографічні нариси (1939-1989). Львів: Видавництво Українського католицького університету 2015. Іхххvi + 722 с.; т. 2: Документи і матеріали (1939-1950). Львів: Видавництво Українського католицького університету 2015. 856 с. + 24 с. іл.

36. Рішення і постанови Синодів Єпископів Української Греко-Католицької Церкви 1989–1997 років. Львів: Вид-ня «Благовісника», 1998. 80 с.

37. Рожко В. Відродження Української Православної Церкви на Волині (1917 – 2006 рр.). Історико-краєзнавчий нарис. Луцьк: Волинська книга, 2007. 348 с.

38. Рожко В. Методологія церковно-історичних досліджень (з наукового досвіду автора) // Волинський Благовісник. 2013. №1. С. 131-145.

39. Сапеляк А. Київська Церква на слов'янському Сході: Канонічно-єкуменічний аспект / Наукові редактори: Ю.Сливка, О.Аркуша. Буенос-Айрес – Львів: Місіонер, 1999. 232 с.

40. Сергійчук В. Нескорена Церква: Подвижництво греко-католиків України в боротьбі за віру і державу / Володимир Сергійчук. Київ: Дніпро, 2001. 496 с.

41. Стоцький Я. Діахронія відродження парафій УГКЦ в західних областях України (1989–1991 рр.) на прикладі Тернопільщини // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія. 2015. Вип. 1. Ч. 3. С. 52-73.

42. Стоцький Я. Релігійна ситуація в Україні: проблеми і тенденції розвитку (1988-1998 рр.). Тернопіль: Тернопільський держ. техн. ун-т ім. І.Пулюя, 1999. 120 с.

43. Суттнер Е.-К. Українське християнство на початку III – го тисячоліття: історичний досвід та еклезіологічні перспективи. Львів: Свічадо, 2001. 168 с.

44. Федорів Ю. Історія церкви в Україні. Торонто, 1967. 362 с.; Люблін, 1991. 360 с.
45. Федорів Ю. Організаційна структура Української Церкви. Торонто, 1990. 210 с.
46. Шкраб'юк П. Монаший Чин отців василіян у національному житті України / Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Львів: ВВП "Місіонер", 2005. 439 с. + 56 вкл.
47. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Київ, 2005.
48. Shlikhta Natalia. Eastern Christian Churches Between State and Society an Overview of the Religious Landscape in Ukraine (1989–2014) // Kyiv-Mohyla Humanities Journal. 2016. No. 3. P. 123–142.

Вага оцінки: ведення конспекту лекцій оцінюється як додатковий бал за середньозважену оцінку за усне опитування (заліковий модуль № 1).

Термін виконання: 2 тижні.

Тема 6. Історія парафії, монастиря, єпархії та біографістика як напрями наукових досліджень церковної історіографії.

Форма та обсяг заняття: (лекція – 4 год.; практичне заняття – 5 год.).

План:

1. Єпархія як «мала Церква». Історіографія історії окремих єпархій Українських Церков: короткий аналіз.
2. Методологія та особливості методики дослідження історії єпархій.
3. Історія монастирів та чернечих чинів і згромаджень: історіографічний аналіз.
4. Парафія як найменша «клітина» Церкви. Історія парафії як міждисциплінарне дослідження: між краєзнавством та історією Церкви.
5. Методологія та методика дослідження історії парафії. Особливості ведення «літопису парафії».
6. Біографічні нариси та/або біограми ієрархії, духовенства та мирян: методологія та методика дослідження.

Література до теми:

1. Баб'як А. Нові українські мученики ХХ ст. Рим: Видання УКУ ім. св. Климентія Папи, 2002. 200 с.
2. Блажейовський Д. Берестейська ре-унія та українська історична доля і недоля. Т. 2: Київська Вселенська Церква в діаспорі (1751–1988): [переклад з англійської]. Львів: Каменяр, 1999. 1335 с.
3. Блажейовський Д. Ієрархія Київської Церкви (861 – 1996). Львів: Каменяр, 1996. 568 с.
4. Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Том 1: Адміністрація і парохії: [англійською мовою]. Львів – Київ: КМ Академія, 2004. 1004 с.; Том 2: Духовенство і релігійні згромадження: [англійською мовою]. Львів – Київ: КМ Академія, 2004. 570 с.
5. Блажейовський Д. Історичний шематизм Станиславівської (Івано-Франківської) єпархії від її заснування до початку Другої світової війни (1885–1938): [англійською мовою]. Львів: Місіонер, 2002. 450 с.
6. Блажейовський Д. Історичний шематизм Перемиської єпархії з включенням Апостольської Адміністрації Лемківщини (1828–1939): [англійською мовою]. Львів: Каменяр, 1995. 1008 с.
7. Блажейовський Д. Поважні осяги та великі втрати: Список різних єпархій, парафій та монастирів від Попраду по Дніпро (1768–1991). Львів: Каменяр, 2008. 464 с.

8. Бубній М., ерм. ЧНІ. Редемптористи візантійсько-українського обряду у Львівській митрополії УГКЦ в 1913 – 1939 роках (Магістерська праця написана для семінару з Історії Церкви під керівництвом о. д-ра Едварда Ноцуна ЧНІ) / Переклад з польської с. Клари-Надії Кобелях Згромадження св. Вінкентія. Львів: Монастир Св. Альфонса, 2003. XI + 203 + фотоальбом 40 с.

9. Ваврик М.В., ЧСВВ. Нарис розвитку і стану Василянського Чина XVII – XX ст.: топографічно-статистична розвідка. Рим, 1979. 217 с.

10. Вуянко М. Монастирі Івано-Франківська (Станіславова): перша половина XX ст.: іст.-бібліогр. вид. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 1998. 214 с.

11. Вуянко М. Давні українські храми Івано-Франківська. XVII-XVIII ст. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2017. 244 с. (Серія: Моє місто, № 41).

12. Галик В., Стецик Ю. Історія церковно-релігійного життя в селі Уличне на Дрогобиччині (XVI – початок XXI ст.). Дрогобич : Вид-во ТзОВ «Трек-ЛТД», 2013. 208 с.

13. Головащенко С. Історія християнства: Курс лекцій. К.: Либідь, 1999. 351с.

14. Григоруk М., Єгрешій О. Фотодокументи як джерело до вивчення повсякденного життя підпільного греко-католицького духовенства // Науковий вісник Івано-Франківського богословського університету УГКЦ «Добрий Пастир»: Збірник наукових праць. Богослов'я. 2014. Вип. 6: до 130-річчя з дня народження блаженного Миколая Чарнецького. С. 172-180.

15. Делятинський Р. Історія Станіславівської єпархії (1885-1900). Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2001. 96 с.

16. Димид М. Єпископ Київської Церкви (1589-1891). Львів: ЛБА, Інститут канонічного права, 2000. 248 с.

17. Димид М. Херсонеське таїнство свободи [I – XX століття]. Львів: Свічадо, 2007. Т.1: Еклезіологія. 320 с.

18. Документи Патріаршого Собору УГКЦ. Перша сесія (жовтень 1996 р.). Львів: Свічадо, 1998. XXV+326 с.

19. Документи Єпархіальних Соборів УГКЦ 2001 – 2002 рр. Львів: Секретаріат Патріаршого Собору, 2004. Т.1. 608 с.; Т.2. 559 с.

20. Драпак І. Процеси формування та реорганізації Тернопільської єпархії Української Греко-Католицької Церкви // Науковий вісник Чернівецького університету: Історія. 2018. № 1. С. 98-104.

21. Дух О. Превелебні панни: Жіночі чернечі спільноти Львівської та Перемишльської єпархій у ранньомодерний період. Львів: Видавництво УКУ, 2017. 752 с.: іл., табл., карти + 7 карт. (Серія «Київське християнство», т. 5).

22. Єгрешій О. Єпископ Григорій Хомишин: портрет релігійно-церковного і громадсько-політичного діяча. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. 168 с.

23. Єгрешій О. Невідоме епістолярне першоджерело про повернення із заслання єпископа Івана Лятишевського у 1955 р. // Історія релігій в Україні: актуальні питання. 2020. Вип. 30. С. 85-92.

24. Єгрешій О. Єпископ Григорій Хомишин: портрет релігійно-церковного і громадсько-політичного діяча. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. 168 с.

25. Єгрешій О. Невідоме епістолярне першоджерело про повернення із заслання єпископа Івана Лятишевського у 1955 р. // Історія релігій в Україні: актуальні питання. 2020. Вип. 30. С. 85-92.

26. Жерноклеєв О. С. Третій чин. Миряни в католицьких чернечих спільнотах : нариси історії. Івано- Франківськ : Фоліант, 2014. 232 с. (другий наклад: Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 232 с.).

27. Заборовський Я. На сторінках історії – 2. Останні місяці земного життя Станиславського владика Блаженного Григорія Хомишина // Науковий вісник Івано-Франківського богословського університету УГКЦ «Добрий Пастир». Богослов'я: Збірник наукових праць. 2017. Вип. 10-11. С. 253-276.
28. Ігнатуша О. М. Українська автокефальна православна церква (1917-1930 рр.): Дис. ... канд. іст. наук: 07.00.02 – Всесвітня історія / Харківський ун-т. Х., 1993. 255 арк.
29. Ігнатуша О. Інституційний розкол православної церкви в Україні: генеза і характер (XIX ст. – 30-ті рр. XX ст.). Запоріжжя: Поліграф, 2004. 440 с.
30. Історія релігії в Україні: У 10 томах / за ред. П. Яроцького. Київ 1996–2001. Т. 1. Дохристиянські вірування. Прийняття християнства / За ред. Б. Лобовика. К., 1996. 384 с.; Т. 2: Українське православ'я / За ред. проф. П. Яроцького. К., 1997. 458 с.; Т. 3: Православ'я в Україні. / За ред. А. Колодного, В. Климова. К., 1999. 560 с.; Т. 4: Католицизм / За ред. П. Яроцького. К: Світ знань., 2001. 598 с.
31. Каськів О. Розвиток партикулярного права УГКЦ 1596–2006 рр. // Науковий вісник Івано-Франківської теологічної академії «Добрий пастир»: Збірник наукових праць. 2007. №1. Теологія. С. 10-20.
32. Каськів О. Собори Київської Церкви 1050–1590 рр. як один із елементів правотворення // Науковий вісник Івано-Франківського богословського університету УГКЦ «Добрий Пастир». Богослов'я: Збірник наукових праць. 2017. Вип. 10-11. С. 45-60.
33. Кияк С. Ідентичність українського католицизму: генезис, проблеми, перспективи. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. 632 с.
34. Кметь В. З історії дослідження Львівської єпархії XVI - початку XVII ст. : за матеріалами фондів ЦДІАЛ України // Студії з архівної справи та документознавства. 2003. Т. 10. С. 107-115. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2003_10_28.
35. Коляструк О. Документи особового походження як джерела з історії повсякденності // Український історичний журнал. 2008. №2. С.145-153.
36. Лагодич М.М. Специфіка функціонування структур Української Греко-Католицької Церкви та Руської Православної Церкви в умовах радянської моделі державно-церковних відносин (1945-1965 рр.): Автореф. дис. на здобуття наук. ст. канд. іст. наук: 09.00.01 – Релігієзнавство. Острог, 2014. 20 с.
37. Ластовський В.В. Переяславсько-Бориспільська єпархія у XVIII ст.: 07.00.01 – Історія України. Автореф. дис. ... канд. істор. наук. К., 1998. 18 с.
38. Левицький О. Історично-юридичний розвиток партикулярного права Київської Церкви в 1596-2004 роках: монографія. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2014. 268 с.
39. Ленчик В. Нарис історії Української Церкви. Львів: Свічадо, 2003. 600 с.
40. Мончак І., о. проф. д-р. Самоуправна Київська Церква. Львів: Свічадо, 1994. 175 с.
41. Мороз В. Світільник віри: історія Боронявського монастиря на тлі епох. Львів: Видавництво Українського Католицького Університету, 2017. 288 с. + 88 с. іл.
42. Мороз В.Р. Мукачівський єпископ Сергій в маєтностях Острозьких і Заславських та його невідома місія в Київській митрополії першої чверті XVIII ст. // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: історія. 2020. Вип. 2 (43). С. 10-21.
43. Мудрий С. Нарис Історії Церкви в Україні. Рим – Львів: Вид-во ЧСВВ, 1995. 404 с.; 2-е вид. Івано-Франківськ: Вид-во Івано-Франківського Теологічно-Катехитичного Духовного Інституту, 1999. 528 с.; 4-те вид. Жовква: Місіонер, 2010. 544 с.
44. Недавніа О. УГКЦ на “Великій” Україні: можливості, проблеми, перспективи // Історія релігій в Україні: Праці XII-ї Міжнародної наукової конференції (Львів, 20-24 травня 2002 року). Львів, 2002. Кн.2. С.127-133.

45. Немет Т. М. Нещодавні структурні зміни в Українській Греко-Католицькій Церкві (2011-2016): прогрес, проблеми та питання без відповіді, пов'язані із створенням нових митрополій // Наукові записки УКУ. Львів, 2016. Число VIII. Серія: «Богослов'я». Вип. 3. С. 211-230. URL: <https://nz-theology.ucu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/01/tomas-mark-nemet.pdf>.

46. Оглоблин О. Українська церковна історіографія // Український історик. 1969. Ч.4. С.12-29.

47. Паславський І. Участь адептів старого галицького москвофільства у підготовці та проведенні Львівського псевдо-собору 1946 року // Науковий вісник Івано-Франківського богословського університету УГКЦ «Добрий Пастир». Збірник наукових праць. Богослов'я. 2016. Вип. 9: до 70-х роковин Львівського псевдо-собору. С. 179-186.

47. Патрило І.І. ЧСВВ. Джерела і бібліографія історія Української Церкви. Рим, 1975. Т.1: Джерела. 376 с.; Рим, 1988. Т.2. 330 с.; Рим, 1995. Т.3. 323 с.

48. Предка С. Душпастирі Української Греко-Католицької Церкви під час Другої світової війни: стратегії та приклади подолання травматичного досвіду // Науковий вісник Івано-Франківського богословського університету УГКЦ «Добрий Пастир». Збірник наукових праць. Богослов'я. 2016. Вип. 9: до 70-х роковин Львівського псевдо-собору. С. 187-193.

49. Про утвердження патріаршого устрою Української Греко-Католицької Церкви: Пастирське послання Блаженнішого Любомира Кардинала Гузара, Глави УГКЦ. Львів: Видання Прес-секретаріату Глави УГКЦ, 2004. 16 с.

50. Рішення і постанови Синодів Єпископів Української Греко-Католицької Церкви 1989–1997 років. Львів: Вид-ня «Благовісника», 1998. 80 с.

51. Скочиляс І. Генеральні візитації Київської унійної митрополії XVII–XVIII століть: Львівсько-Галицько-Кам'янецька єпархія. Т.2: Протоколи генеральних візитацій. Львів: Вид-во УКУ, 2004. ССVIII + 512 с.

52. Федорів Ю. Організаційна структура Української Церкви. Торонто, 1990. 210 с.

53. Фундація Галицької митрополії у світлі дипломатичного листування Австрії та Святого Престолу 1807-1808 років: Збірник документів / упор., вст.стаття та коментарі В.Ададурава. Львів: Вид-во УКУ, 2011. LVIII + 190 с. + 8 с. кольор. іл.

Вага оцінки: ведення конспекту лекцій оцінюється як додатковий бал за середньозважену оцінку за усне опитування (заліковий модуль № 1).

Термін виконання: 2 тижні.

Тематика курсу				
Практичні заняття				
Тема, план заняття	Форма та обсяг заняття	Література до теми	Вага оцінки	Термін виконання

Практичне заняття №1

Тема: Розвиток історіографії історії Церкви в Україні: основні етапи та здобутки.

Форма та обсяг заняття: (лекція – 6 год.; практичне заняття – 2 год.).

Питання для обговорення:

1. Періодизація розвитку церковної історіографії.
2. Зародження та розвиток церковної історіографії в Україні (XI – XVIII ст.).
3. Українська церковна історіографія XIX – початку XX ст.

4. Церковна історіографія в українській діаспорі та в радянській історичній школі (1920–1990 рр.).

5. Відродження та основні напрямки розвитку історіографії історії Церкви в незалежній Україні (1991 – 2020).

Теми рефератів:

1. Церковна історіографія в Галичині (XIX – перша половина XX ст.).

2. Греко-католицька церковна історіографія в діаспорі: етапи розвитку, видатні представники, основні здобутки.

Література до теми:

1. Великий А. Г. З літопису християнської України: Церковно-історичні радіолекції з Ватикану: [в 9 книгах]. Т. I: IX–X–XI ст. Рим: Видавництво ОО. Василян, 1968. 277 с.

2. Дорошенко Д. Огляд української історіографії / Упорядкування та нарис Ю. Пінчук та Л. Гриневич. Київ: Українознавство, 1996. XXX+257 с.

3. Ісиченко І., архієпископ. Історія Христової Церкви в Україні. Харків: Акта, 2003. 472 с.

4. Історичне джерелознавство: Підручник / Я. С. Калакура, І. Н. Войцехівська, С.Ф.Павленко та ін.. Київ: Либідь, 2002. 488 с.

5. Історія релігії в Україні: Навч. посібник / За ред.. А.М.Колодного, П. Л. Яроцького. К.: Т-во «Знання», КОО, 1999. 735 с.

6. Коцур В.П., Коцур А.П. Історіографія історії України: курс лекцій. Чернівці: Золоті литаври, 1999. 520 с.

7. Ленцик В. Нарис історії Української Церкви. Львів: Свічадо, 2003. 600 с.

8. Мудрий С. Нарис Історії Церкви в Україні. Рим – Львів: Видавництво ЧСВВ, 1995. 404 с.; 4-те вид. Жовква: Місіонер, 2010. 544 с.

9. Оглоблин О. Українська церковна історіографія // Український історик. 1969. Ч. 4. С. 12-29.

10. Патрило І.І. ЧСВВ. Джерела і бібліографія історія Української Церкви: [в 3 т.]. Рим, 1975. Т. 1: Джерела. 376 с.; Рим, 1988. Т. 2. 330 с.; Рим, 1995. Т. 3. 323 с.

11. Pelesch Julian. Geschichte der Union der ruthenische Kirche mit Rom von den altesten Zeiten bis auf die Gegenwart. Band 1: Von den altesten Zaiten bis zur Wiederherrstellung der Union mit Rom (1595). Wien, 1878. 640 s.; Band 2: Von der Wiederherrstellung der Union mit Rom bis auf die Gegenwart (1596-1879). Wien, 1880. 1095 s.

12. Димид М. Херсонеське таїнство свободи [I – XX століття]. – Львів: Свічадо, 2007. – Т.1: Еклезіологія. – 320 с.

13. Кияк С. Ідентичність українського католицизму: генезис, проблеми, перспективи. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. – 632 с.

14. Суттнер Е.-К. Українське християнство на початку III-го тисячоліття: історичний досвід та еклезіологічні перспективи. – Львів: Свічадо, 2001. – 168 с.

Вага оцінки: кожна відповідь на практичному занятті оцінюється за 100-бальною шкалою, відтак оцінка за заліковий модуль № 1 (усне опитування) розраховується як середньозважена оцінка.

Термін виконання: 2 тижні.

Практичне заняття №2

Тема: Берестейська унія 1596 р. та особливості розвитку Православної та Уніатської / Греко-Католицької Церков наприкінці XVI – у першій половині XX ст.: дискурс новітньої історіографії.

Форма та обсяг заняття: (лекція – 6 год.; практичне заняття – 4 год.).

Питання для обговорення:

1. Концепт Берестейської унії та її наслідків для розвитку Київської митрополії в новітній історіографії.

2. Історіографія проблеми розвитку Київської Православної та Уніатської Церков в середині XVII – XVIII ст.

3. Історіографія проблем розвитку Уніатської / Греко-Католицької Церкви наприкінці XVIII – на початку XX ст. Відновлення і розвиток Галицької греко-католицької митрополії (1807 – 1900).

4. Синодальне православ'я в Україні (до початку XX ст.): новітня історіографія проблеми.

5. Основні аспекти історіографії історії Греко-Католицької Церкви у першій половині XX ст. Державна ліквідація ГКЦ 1946 р. ГКЦ в діаспорі.

6. Історіографія історії Православної Церкви в Україні у першій половині XX ст. РПЦ у 1940-х рр.

Теми рефератів:

1. Берестейська унія: оціни в сучасній історіографії.

2. Київська православна митрополія (1620-1686): етапи та особливості розвитку.

3. Особливості державно-церковних відносин в період ЗУНР (1918-1923).

Література до теми:

1. Великий А.Г. З літопису християнської України: Церковно-історичні радіолекції з Ватикану: [в 9 книгах]. – Т. IV: XVI–XVII ст. – Рим: Видавництво ОО. Василян, 1971. – 278 с.; Т. V: XVII ст. – Рим: Видавництво ОО. Василян, 1972. – 287 с.; Т. VI: XVIII ст. – Рим: Видавництво ОО. Василян, 1973. – 286 с.; Т. VII: XVIII–XIX ст. – Рим: Видавництво ОО. Василян, 1975. – 279 с.; Т. VIII: XIX ст. – Рим, 1976. – 275 с.; Т. IX: XX ст. – Рим, 1977. – 275 с.

2. Власовський І. Нарис історії Української Православної Церкви: в 4-х т. – Том 2: XVII ст. – 2-е вид. – Нью-Йорк – Київ – Бавнд Брук: УПЦ в США, 1990. – 396 с.; Том 3: XVIII–XX ст. – Нью-Йорк – Бавнд Брук: УПЦ в США, 1977. – 390 с.; Том 4, кн. 1: XX ст. – Нью-Йорк – Бавнд Брук: УПЦ в США, 1961. – 384 с.; Том 4, кн. 2: XX ст. – Нью-Йорк – Бавнд Брук: УПЦ в США, 1975. – 416 с.

3. Головащенко С. Історія християнства: Курс лекцій. – К.: Либідь, 1999. – 351 с.

4. Ісиченко І., архієпископ. Історія Христової Церкви в Україні. – Харків: Акта, 2003. – 472 с.

5. Історія релігії: Збірник документів і матеріалів / Упорядники: Е. В. Бистрицька, І. С. Зуляк. – Тернопіль: Астон, 2003. – 524 с.

6. Історія релігії в Україні: Навч. посібник / За ред. А.М.Колодного, П.Л.Яроцького. – К.: Т-во «Знання», КОО, 1999. – 735 с.

7. Ленцик В. Нарис історії Української Церкви. – Львів: Свічадо, 2003. – 600 с.

8. Лужницький Г. Українська церква між Сходом і Заходом: нарис історії Української Церкви. – Філадельфія: Накладом Союзу українців-католиків «Провидління», 1954. – XXIV+723 с.; 2-е вид., виправлене. – Львів: Свічадо, 2008. – 640 с.

9. Мудрий С. Нарис Історії Церкви в Україні / о. д-р Софрон Мудрий. – Рим: Вид-во ЧСВВ, 1990. – 404 с.; Рим – Львів: Вид-во ЧСВВ, 1995. – 404 с.; 2-е вид. – Івано-Франківськ: Вид-во Івано-Франківського Теологічно-Катехитичного Духовного Інституту, 1999. – 528 с.; 4-те вид. – Жовква: Місіонер, 2010. – 544 с.

10. Нагаєвський І., о. проф. д-р. Історія Римських Вселенських Архієреїв з узглядненням важніших подій Української Церкви і Народу: в 4-х ч. – Ч.2: Від Авіньйону до французької революції. – Рим: Видання Українського Католицького Університету ім. св. Климента Папи, Праці Греко-Католицької Богословської Академії, 1967. Том XXVIII – XXX. – 602 с.; Ч.3: Від Французької революції до смерти папи Пія XII. – Рим: Видання Українського Католицького Університету ім. св. Климента Папи, Праці філософічно-гуманістичного факультету, 1979. – Том LI-LII. – 521 с.; Ч.4 (XX століття). – Івано-Франківськ – Львів: Нова Зоря – Місіонер, 1999. – 332 с.

11. Огієнко І. І. Українська церква: Нариси з історії Української православної церкви. – У 2-х тт.: Т. 1-2. – К.: Україна, 1993. – 284 с.

12. Оглоблин О. Українська церковна історіографія // Український історик. – 1969. – Ч.4. – С.12-29.

13. Патрило І.І. ЧСВВ. Джерела і бібліографія історія Української Церкви. – Рим, 1975. – Т.1: Джерела. – 376 с.; Рим, 1988. – Т.2. – 330 с.; Рим, 1995. – Т.3. – 323 с.

14. Сапеляк А. Київська Церква на слов'янському Сході: Канонічно-екumenічний аспект / Наукові редактори: Ю.Сливка, О.Аркуша. – Буенос-Айрес – Львів: Місіонер, 1999. – 232 с.

15. Федорів Ю. Історія церкви в Україні. – Торонто, 1967. – 362 с.; Люблін, 1991. – 360 с.

16. Федорів Ю. Організаційна структура Української Церкви / НТШ в Канаді. – Торонто, 1990. – 210 с.

17. Чубатий М. Історія християнства на Русі-Україні / Праці Греко-Католицької Богословської Академії, т. XXIV-XXVI. – Том 1 (до 1353 р.). – Рим – Нью-Йорк: Видання УКУ, 1965. – 816 с.; Праці ГКБА, т. XLIII. – Том II, частина 1 (1353–1458). – Рим – Нью-Йорк: Видання УКУ, 1976. – 260 с.

18. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Київ, 2005.

19. Гудзяк Б. Криза і реформа: Київська митрополія, Царгородський патріархат і генеза Берестейської унії / Переклад Марії Габлевич, під редакцією Олега Турія. – Львів: Ін-т історії Церкви ЛБА, 2000. – XVI+426 с.

Вага оцінки: кожна відповідь на практичному занятті оцінюється за 100-бальною шкалою, відтак оцінка за заліковий модуль № 1 (усне опитування) розраховується як середньозважена оцінка.

Термін виконання: 2 тижні.

Практичне заняття №3

Тема: Християнські Церкви в Україні та діаспорі в другій половині XX – на початку XXI ст.

Форма та обсяг заняття: (лекція – 6 год.; практичне заняття – 4 год.).

Питання для обговорення:

1. Історіографія історії Православної Церкви в Радянській Україні в 1945–1989 роках.
2. Українська Церква в середовищі української еміграції.
3. Особливості відновлення та реорганізації структури УГКЦ в контексті міжконфесійних відносин (1990-1999). Структурні зміни в Православній Церкві у 1990-х роках (формування трьох юрисдикцій).

5. Специфіка розвитку УПЦ МП, УПЦ КП і УАПЦ у 2000-2018 рр. Об'єднавчий Собор 15 грудня 2018 р. та утворення ПЦУ. Томос Константинопольського патріархату для ПЦУ.

6. Особливості розвитку УГКЦ у 2000-2020 рр. УГКЦ на шляху до патріархату.

Теми рефератів:

1. Розвиток організаційної структури УГКЦ в незалежній Україні (1991-2020).

2. Особливості розвитку Православної Церкви в Україні: від трьох юрисдикцій до Томосу (1991-2019).

Література до теми:

1. Великий А.Г. З літопису християнської України: Церковно-історичні радіолекції з Ватикану: [в 9 книгах]. – Т. IX: XX ст. – Рим, 1977. – 275 с.

2. Власовський І. Нарис історії Української Православної Церкви: в 4-х т. – Том 4, кн. 1: XX ст. – Нью-Йорк – Бавнд Брук: УПЦ в США, 1961. – 384 с.; Том 4, кн. 2: XX ст. – Нью-Йорк – Бавнд Брук: УПЦ в США, 1975. – 416 с.

3. Головащенко С. Історія християнства: Курс лекцій. – К.: Либідь, 1999. – 351с.

4. Ісіченко І., архієпископ. Історія Христової Церкви в Україні. – Харків: Акта, 2003. – 472 с.

5. Історія релігії: Збірник документів і матеріалів / Упорядники: Е. В. Бистрицька, І. С. Зуляк. – Тернопіль: Астон, 2003. – 524 с.

6. Історія релігії в Україні: Навч. посібник / За ред. А.М.Колодного, П.Л.Яроцького. – К.: Т-во «Знання», КОО, 1999. – 735 с.

7. Ленчик В. Нарис історії Української Церкви. – Львів: Свічадо, 2003. – 600 с.

8. Лужницький Г. Українська церква між Сходом і Заходом: нарис історії Української Церкви. – Філадельфія: Накладом Союзу українців-католиків «Провидління», 1954. – XXIV+723 с.; 2-е вид., виправлене. – Львів: Свічадо, 2008. – 640 с.

9. Мудрий С. Нарис Історії Церкви в Україні / о. д-р Софрон Мудрий. – Рим: Вид-во ЧСВВ, 1990. – 404 с.; Рим – Львів: Вид-во ЧСВВ, 1995. – 404 с.; 2-е вид. – Івано-Франківськ: Вид-во Івано-Франківського Теологічно-Катехитичного Духовного Інституту, 1999. – 528 с.; 4-те вид. – Жовква: Місіонер, 2010. – 544 с.

10. Нагаєвський І., о. проф. д-р. Історія Римських Вселенських Архієреїв з узглядненням важніших подій Української Церкви і Народу: в 4-х ч. – Ч.4 (XX століття). – Івано-Франківськ – Львів: Нова Зоря – Місіонер, 1999. – 332 с.

11. Огієнко І. І. Українська церква: Нариси з історії Української православної церкви. – У 2-х тт.: Т. 1-2. – К.: Україна, 1993. – 284 с.

12. Оглоблин О. Українська церковна історіографія // Український історик. – 1969. – Ч.4. – С.12-29.

13. Патрило І.І. ЧСВВ. Джерела і бібліографія історія Української Церкви. – Рим, 1975. – Т.1: Джерела. – 376 с.; Рим, 1988. – Т.2. – 330 с.; Рим, 1995. – Т.3. – 323 с.

14. Сапеляк А. Київська Церква на слов'янському Сході: Канонічно-екуменічний аспект / Наукові редактори: Ю.Сливка, О.Аркуша. – Буенос-Айрес – Львів: Місіонер, 1999. – 232 с.

15. Федорів Ю. Історія церкви в Україні. – Торонто, 1967. – 362 с.; Люблін, 1991. – 360 с.

16. Федорів Ю. Організаційна структура Української Церкви / НТШ в Канаді. – Торонто, 1990. – 210 с.

17. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Київ, 2005.

18. Архиепископські Синоди українського католицького єпископату і їх правні основи. – Кастельгандольфо: В-во „Благовісника Верховного Архієпископа”, 1970. – 73 с.

19. Божик П., священник. Церков українців у Канаді: Причиники до історії українського церковного життя в Бритійській Домінії Канаді, за час від 1890 – 1927. – Львів: Свічадо, 2004. – 288 с.

20. Боцюрків Б. Українська Греко-Католицька Церква та Радянська держава (1939 – 1950) / Переклад з англ. Н.Кочан, за ред. О.Турія. – Львів: Вид-во УКУ, 2005. – XX+268 с.

21. Марчук В. Церква, духовність, нація: Українська греко-католицька церква в суспільному житті України ХХ ст. / Василь Марчук; Прикарпатський університет ім. В.Стефаника. – Івано-Франківськ: Плай, 2004. – 464 с.

22. Пащенко В. Греко-католики в Україні від 40-х років ХХ століття до наших днів. Полтава, 2002.

23. Пащенко В. Православ'я в новітній історії України, Ч. I. Полтава, 1997.

24. Сергійчук В. Нескорена Церква: Подвижництво греко-католиків України в боротьбі за віру і Церкву, Київ: Дніпро, 2001.

Вага оцінки: кожна відповідь на практичному занятті оцінюється за 100-бальною шкалою, відтак оцінка за заліковий модуль № 1 (усне опитування) розраховується як середньозважена оцінка.

Термін виконання: 2 тижні.

Практичне заняття №4

Тема: Історія парафії, монастиря, єпархії як напрям наукових досліджень церковної історіографії. (

Форма та обсяг заняття: (лекція – 4 год.; практичне заняття – 5 год.).

Питання для обговорення:

1. Єпархія як «мала Церква»: канонічно-правові аспекти.
2. Історіографія історії окремих єпархій Українських Церков: короткий аналіз.
3. Методологія та особливості методики дослідження історії єпархій.
4. Історія монастирів та чернечих чинів і згромаджень: історіографічний аналіз.
5. Парафія як найменша «клітина» Церкви. Історія парафії як міждисциплінарне дослідження: між краєзнавством та історією Церкви.
6. Методологія та методика дослідження історії парафії. Особливості ведення «літопису парафії».
7. Біографічні нариси та/або біограми ієрархії, духовенства та мирян: методологія та методика дослідження.

Теми рефератів:

1. Історія єпархії: етапи розвитку, методологія дослідження.
2. Історія монастиря: короткий нарис.
3. Історія парафії: короткий нарис.

Література до теми:

1. Головащенко С. Історія християнства: Курс лекцій. – К.: Либідь, 1999. – 351с.
2. Історія релігії в Україні: У 10 томах / за ред. П. Яроцького. - Київ 1997. – Т. 1. Дохристиянські вірування. Прийняття християнства / За ред. Б. Лобовика. – К., 1996. – 384 с.; Т. 2: Українське православ'я / За ред. проф. П. Яроцького. – К., 1997. – 458 с.; Т. 3: Православ'я в Україні. / За ред. А. Колодного, В. Климова. – К., 1999. – 560 с.; Т. 4: Католицизм / За ред. П.Яроцького. – К: Світ знань., 2001. – 598 с.
3. Ленцик В. Нарис історії Української Церкви. – Львів: Свічадо, 2003. – 600 с.
4. Мудрий С. Нарис Історії Церкви в Україні / о. д-р Софрон Мудрий. – Рим: Вид-во ЧСВВ, 1990. – 404 с.; Рим – Львів: Вид-во ЧСВВ, 1995. – 404 с.; 2-е вид. – Івано-Франківськ:

Вид-во Івано-Франківського Теологічно-Катехитичного Духовного Інституту, 1999. – 528 с.; 4-те вид. – Жовква: Місіонер, 2010. – 544 с.

5. Оглоблин О. Українська церковна історіографія // Український історик. – 1969. – Ч.4. – С.12-29.

6. Патрило І.І. ЧСВВ. Джерела і бібліографія історія Української Церкви. – Рим, 1975. – Т.1: Джерела. – 376 с.; Рим, 1988. – Т.2. – 330 с.; Рим, 1995. – Т.3. – 323 с.

7. Федорів Ю. Організаційна структура Української Церкви / НТШ в Канаді. – Торонто, 1990. – 210 с.

8. Баб'як А. Нові українські мученики ХХ ст. – Рим: Видання УКУ ім. св. Климентія Папи, 2002. – 200 с.

9. Блажейовський Д. Берестейська ре-унія та українська історична доля і недоля. Т. 2: Київська Вселенська Церква в діаспорі (1751–1988): [переклад з англійської]. – Львів: Каменярь, 1999. – 1335 с.

10. Блажейовський Д. Ієрархія Київської Церкви (861 – 1996). – Львів: Каменярь, 1996. – 568 с.

11. Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Том 1: Адміністрація і парохії: [англійською мовою]. – Львів – Київ: КМ Академія, 2004. – 1004 с.; Том 2: Духовенство і релігійні згромадження: [англійською мовою]. – Львів – Київ: КМ Академія, 2004. – 570 с.

12. Блажейовський Д. Історичний шематизм Станіславівської (Івано-Франківської) єпархії від її заснування до початку Другої світової війни (1885–1938): [англійською мовою]. – Львів: Місіонер, 2002. – 450 с.

13. Блажейовський Д. Історичний шематизм Перемиської єпархії з включенням Апостольської Адміністрації Лемківщини (1828–1939): [англійською мовою]. – Львів: Каменярь, 1995. – 1008 с.

14. Блажейовський Д. Поважні осяги та великі втрати: Список різних єпархій, парафій та монастирів від Попраду по Дніпро (1768–1991). – Львів: Каменярь, 2008. – 464 с.

15. Бубній М., єрм. ЧНІ. Редемптористи візантійсько-українського обряду у Львівській митрополії УГКЦ в 1913 – 1939 роках (Магістерська праця написана для семінару з Історії Церкви під керівництвом о. д-ра Едварда Ноцуня ЧНІ) / Переклад з польської с. Клари-Надії Кобелях Згромадження св. Вінкентія. – Львів: Монастир Св. Альфонса, 2003. – XI + 203 + фотоальбом 40 с.

16. Ваврик М.В., ЧСВВ. Нарис розвитку і стану Василянського Чина XVII – XX ст.: топографічно-статистична розвідка. – Рим, 1979. – 217 с.

17. Вуянко М. Монастирі Івано-Франківська (Станіславова): перша половина ХХ ст.: іст.-бібліогр. вид. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 1998. – 214 с.

18. Вуянко М. Давні українські храми Івано-Франківська. XVII-XVIII ст. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2017. – 244 с. – (Серія: Моє місто, № 41)

19. Делятинський Р. Історія Станіславівської єпархії (1885-1900). – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2001. – 96 с.

20. Димид М. Єпископ Київської Церкви (1589-1891). – Львів: ЛБА, Інститут канонічного права, 2000. – 248 с.

21. Димид М. Херсонеське таїнство свободи [I – ХХ століття]. – Львів: Свічадо, 2007. – Т.1: Еклезіологія. – 320 с.

22. Документи Патріаршого Собору УГКЦ. Перша сесія (жовтень 1996 р.). – Львів: Свічадо, 1998. – XXV+326 с.

23. Документи Єпархіальних Соборів УГКЦ 2001 – 2002 рр. – Львів: Секретаріат Патріаршого Собору, 2004. – Т.1. – 608 с.; Т.2. – 559 с.

24. Єгрешій О. Єпископ Григорій Хомишин: портрет релігійно-церковного і громадсько-політичного діяча / Олег Єгрешій. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. – 168 с.

25. Левицький О. Історично-юридичний розвиток партикулярного права Київської Церкви в 1596-2004 роках: монографія. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2014. – 268 с.

26. Мончак І., о. проф. д-р. Самоуправна Київська Церква. – Львів: Свічадо, 1994. – 175 с.

27. Про утвердження патріаршого устрою Української Греко-Католицької Церкви: Пастирське послання Блаженнішого Любомира Кардинала Гузара, Глави УГКЦ. – Львів: Видання Прес-секретаріату Глави УГКЦ, 2004. – 16 с.

28. Рішення і постанови Синодів Єпископів Української Греко-Католицької Церкви 1989–1997 років. – Львів: Вид-ня «Благовісника», 1998. – 80 с.

29. Сkochиляс І. Генеральні візитації Київської унійної митрополії XVII – XVIII століть: Львівсько-Галицько-Кам'янецька єпархія. Т.2: Протоколи генеральних візитацій. – Львів: Вид-во УКУ, 2004. – ССVIII + 512 с.

30. Фундація Галицької митрополії у світлі дипломатичного листування Австрії та Святого Престолу 1807-1808 років: Збірник документів / упор., вст.стаття та коментарі В.Ададура. – Львів: Вид-во УКУ, 2011. – LVIII + 190 с. + 8 с. кольор. іл.

Вага оцінки: кожна відповідь на практичному занятті оцінюється за 100-бальною шкалою, відтак оцінка за заліковий модуль № 1 (усне опитування) розраховується як середньозважена оцінка.

Термін виконання: 2 тижні.

<i>Тематика курсу</i>				
<i>Комплексне практичне індивідуальне завдання</i>				
Тема, план заняття	Форма та обсяг заняття	Література до теми	Вага оцінки	Термін виконання

Метою виконання комплексного практичного індивідуального завдання (КПЗ) з дисципліни **«Історія Церкви в Україні: регіональні аспекти»** є підвищення рівня теоретичних знань студентів і навичок використання їх у практичній діяльності. Завданнями виконання КПЗ є: поглиблене опанування студентами навчального матеріалу і засвоєння теоретичних знань; формування у студентів здатності самостійно логічно мислити та правильно викладати засвоєний матеріал;

КПЗ з дисципліни виконується самостійно кожним студентом на основі засвоєння програмного матеріалу. КПЗ охоплює усі основні теми дисципліни. КПЗ оформляється у відповідності із встановленими вимогами. Виконання КПЗ є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту з дисципліни.

Орієнтовна тематика КПЗ з дисципліни «Історія Церкви в Україні: регіональні аспекти»

1. Джерела з історії Церкви в Україні: формування та класифікація.
2. Основні етапи розвитку історіографії з історії Церкви в Україні.
3. Сучасна ідея «Церкви Володимирового хрещення» в екуменічному діалозі Українських Церков.
4. Проблема становлення та розвитку ієрархічної структури Київської Церкви (IX–XIII ст.) в новітній історіографії.

5. Концепт Берестейської унії та її наслідків для розвитку Київської митрополії в новітній історіографії.
6. Основні аспекти історіографії історії Греко-Католицької Церкви у першій половині ХХ ст.
7. Особливості відновлення та реорганізації структури УГКЦ в контексті міжконфесійних відносин (1990-1999).
8. Структурні зміни в Православній Церкві у 1990-х роках (формування трьох юрисдикцій).
9. Ювілей 2000-ліття християнства. Візит Папи Римського Івана Павла II в Україну.
10. Специфіка розвитку УПЦ МП, УПЦ КП і УАПЦ у 2000-2018 рр.
11. Патріарх Любомир Гузар.
12. Діяльність Синоду єпископів УГКЦ (1990-2020).
13. Історіографія історії окремих єпархій Українських Церков.
14. Історіографія монастирів та чернечих чинів і згромаджень.
15. Особливості ведення «літопису парафії».

Вага оцінки: кожне КПЗ як заліковий модуль №3 оцінюється за 100-бальною шкалою.

Термін виконання: завдання на КПЗ роздається студентам на першому практичному занятті, 14 тижнів.

<i>Тематика курсу</i>
<i>Самостійна робота студентів</i>

Організація самостійної роботи студентів з дисципліни «**Історія Церкви в Україні: регіональні аспекти**» вимагає особливої уваги, тому, що частина питань кожної теми виноситься на самостійне вивчення студентами. Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених кафедрою для вивчення навчальної дисципліни. Методичні матеріали передбачають можливість проведення самоконтролю (питання, тестування) з боку студента. Навчальний матеріал, передбачений для засвоєння під час самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальними матеріалами, який опрацьовується на навчальних заняттях:

Тематика	К-ть годин	
	ДФН	ЗФН
Тема 1. Вступ до дисципліни «Історія Церкви в Україні: регіональні аспекти».	4	9
Тема 2. Розвиток історіографії історії Церкви в Україні: основні етапи та здобутки.	6	12
Тема 3. Проблема християнізації України, формування та розвитку ієрархічної організаційної структури Київської Церкви (I–XVI ст.) в новітній історіографії.	6	12
Тема 4. Берестейська унія 1596 р. та особливості розвитку Православної та Уніатської / Греко-Католицької Церков наприкінці XVI – у першій половині ХХ ст.: дискурс новітньої історіографії.	6	12
Тема 5. Християнські Церкви в Україні та діаспорі в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.	8	12

Тема 6. Історія парафії, монастиря, єпархії та біографістика як напрями наукових досліджень церковної історіографії.	12	16
Всього	42	73

6. Система оцінювання курсу																																
Загальна система оцінювання курсу	<p>У навчальному процесі використовуються наступні методи навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • лекції, у тому числі й проблемні; • практичні (семінарські) заняття • індивідуальна робота під керівництвом викладачів; • самостійна робота студентів (реферування літератури у бібліотеці, в Інтернеті тощо); • опитування, • тестування, • ділові ігри тощо. <p>У процесі вивчення дисципліни «Історія Церкви в Україні: регіональні аспекти» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поточне тестування та опитування; - залікове модульне тестування та опитування; - оцінювання виконання КППЗ; - ректорська контрольна робота; - підсумковий екзамен; - інше. <p>Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Історія Церкви в Україні: регіональні аспекти» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту*:</p> <table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td>Заліковий модуль 1 (підсумкова оцінка за поточне опитування)</td> <td>Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)</td> <td>Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КППЗ)</td> <td>Заліковий модуль 4 (залік)</td> </tr> <tr> <td>30 %</td> <td>30 %</td> <td>40 %</td> <td>100 %</td> </tr> <tr> <td>тиждень (8)</td> <td>тиждень (14)</td> <td>тиждень (15)</td> <td>тиждень (15)</td> </tr> </table> <p style="text-align: center;">Шкала оцінювання:</p> <table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <thead> <tr> <th>За шкалою академії</th> <th>За національною шкалою</th> <th>За шкалою ECTS</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90–100</td> <td>відмінно</td> <td>A (відмінно)</td> </tr> <tr> <td>85–89</td> <td rowspan="2">добре</td> <td>B (дуже добре)</td> </tr> <tr> <td>75-84</td> <td>C (добре)</td> </tr> <tr> <td>65-74</td> <td rowspan="2">задовільно</td> <td>D (задовільно)</td> </tr> <tr> <td>60-64</td> <td>E (достатньо)</td> </tr> <tr> <td>35-59</td> <td>незадовільно</td> <td>FX (незадовільно з можливістю повторного складання)</td> </tr> </tbody> </table>	Заліковий модуль 1 (підсумкова оцінка за поточне опитування)	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КППЗ)	Заліковий модуль 4 (залік)	30 %	30 %	40 %	100 %	тиждень (8)	тиждень (14)	тиждень (15)	тиждень (15)	За шкалою академії	За національною шкалою	За шкалою ECTS	90–100	відмінно	A (відмінно)	85–89	добре	B (дуже добре)	75-84	C (добре)	65-74	задовільно	D (задовільно)	60-64	E (достатньо)	35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
Заліковий модуль 1 (підсумкова оцінка за поточне опитування)	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КППЗ)	Заліковий модуль 4 (залік)																													
30 %	30 %	40 %	100 %																													
тиждень (8)	тиждень (14)	тиждень (15)	тиждень (15)																													
За шкалою академії	За національною шкалою	За шкалою ECTS																														
90–100	відмінно	A (відмінно)																														
85–89	добре	B (дуже добре)																														
75-84		C (добре)																														
65-74	задовільно	D (задовільно)																														
60-64		E (достатньо)																														
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)																														

	1-34	F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)
Вимоги до письмових робіт	Студенти повинні виконати письмові роботи: * КПЗ; * ректорська контрольна робота; * заліково-екзаменаційна робота.	
Практичні заняття	Оцінюється відвідуваність усіх занять упродовж семестру та робота студентів за 100-бальною шкалою.	
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню (залікові модулі № 1 (усне опитування на практичних заняттях), № 2 (ректорська контрольна робота), № 3 (КПЗ)). Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 60 балів.	
7. Політика курсу		
<p>Політика курсу «Історія Церкви в Україні: регіональні аспекти» передбачає перездачу кожного залікового модуля через отриману негативну оцінку або пропуски занять без поважних причин.</p> <p>У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи.</p>		
8. Рекомендована література		
<p><i>Основна:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Великий А.Г. 3 літопису християнської України: Церковно-історичні радіолекції з Ватикану: [в 9 книгах]. - Т. I: IX–X–XI ст. – Рим: Видавництво ОО. Василян, 1968. – 277 с.; Т. II: XII–XIII–XIV ст. – Рим: Видавництво ОО. Василян, 1968. – 277 с.; Т. III: XIV–XV–XVI ст. – Рим: Видавництво ОО. Василян, 1969. – 279 с.; Т. IV: XVI–XVII ст. – Рим: Видавництво ОО. Василян, 1971. – 278 с.; Т. V: XVII ст. – Рим: Видавництво ОО. Василян, 1972. – 287 с.; Т. VI: XVIII ст. – Рим: Видавництво ОО. Василян, 1973. – 286 с.; Т. VII: XVIII–XIX ст. – Рим: Видавництво ОО. Василян, 1975. – 279 с.; Т. VIII: XIX ст. – Рим, 1976. – 275 с.; Т. IX: XX ст. – Рим, 1977. – 275 с. 2. Власовський І. Нарис історії Української Православної Церкви: в 4-х т. – Том 1: X–XVII ст. – Нью-Йорк: УПЦ в ЗДА, 1955. – 294 с.; Том 2: XVII ст. – 2-е вид. – Нью-Йорк – Київ – Бавнд Брук: УПЦ в США, 1990. – 396 с.; Том 3: XVIII–XX ст. – Нью-Йорк – Бавнд Брук: УПЦ в США, 1977. – 390 с.; Том 4, кн. 1: XX ст. – Нью-Йорк – Бавнд Брук: УПЦ в США, 1961. – 384 с.; Том 4, кн. 2: XX ст. – Нью-Йорк – Бавнд Брук: УПЦ в США, 1975. – 416 с. 3. Головащенко С. Історія християнства: Курс лекцій. – К.: Либідь, 1999. – 351с. 4. Ісіченко І., архієпископ. Історія Христової Церкви в Україні. – Харків: Акта, 2003. – 472 с. 5. Історія релігії: Збірник документів і матеріалів / Упорядники: Е. В. Бистрицька, І. С. Зуляк. – Тернопіль: Астон, 2003. – 524 с. 6. Історія релігії в Україні: Навч. посібник / За ред.. А.М.Колодного, П.Л.Яроцького. – К.: Т-во «Знання», КОО, 1999. – 735 с. 7. Історія релігії в Україні: У 10 томах / за ред. П. Яроцького. - Київ 1997. – Т. 1. Дохристиянські вірування. Прийняття християнства / За ред. Б. Лобовика. – К., 1996. – 384 с.; Т. 2: Українське православ'я / За ред. проф. П. Яроцького. – К., 1997. – 458 с.; Т. 3: Православ'я в Україні. / За ред. А. Колодного, В. Климова. – К., 1999. – 560 с.; Т. 4: 		

- Католицизм / За ред. П.Яроцького. – К: Світ знань., 2001. – 598 с.
8. Історія християнської церкви на Україні: Релігієзнавчий довідковий нарис / Відп. ред. О.С.Онищенко. – К.: Наук. думка, 1991. – 104 с.
 9. Ленцик В. Нарис історії Української Церкви. – Львів: Свічадо, 2003. – 600 с.
 10. Лужницький Г. Українська церква між Сходом і Заходом: нарис історії Української Церкви. – Філадельфія: Накладом Союзу українців-католиків «Провидління», 1954. – XXIV+723 с.; 2-е вид., виправлене. – Львів: Свічадо, 2008. – 640 с.
 11. Мудрий С. Нарис Історії Церкви в Україні / о. д-р Софрон Мудрий. – Рим: Вид-во ЧСВВ, 1990. – 404 с.; Рим – Львів: Вид-во ЧСВВ, 1995. – 404 с.; 2-е вид. – Івано-Франківськ: Вид-во Івано-Франківського Теологічно-Катехитичного Духовного Інституту, 1999. – 528 с.; 4-те вид. – Жовква: Місіонер, 2010. – 544 с.
 12. Нагаєвський І., о. проф. д-р. Історія Римських Вселенських Архієреїв з углядженням важніших подій Української Церкви і Народу: в 4-х ч.. – Ч.2: Від Авіньону до французької революції. – Рим: Видання Українського Католицького Університету ім. св. Климента Папи, Праці Греко-Католицької Богословської Академії, 1967. Том XXVIII – XXX. – 602 с.; Ч.3: Від Французької революції до смерти папи Пія XII. – Рим: Видання Українського Католицького Університету ім. св. Климента Папи, Праці філософічно-гуманістичного факультету, 1979. – Том LI-LII. – 521 с.; Ч.4 (XX століття). – Івано-Франківськ – Львів: Нова Зоря – Місіонер, 1999. – 332 с.
 13. Огієнко І. І. Українська церква: Нариси з історії Української православної церкви. – У 2-х тт.: Т. 1-2. – К.: Україна, 1993. – 284 с.
 14. Оглоблин О. Українська церковна історіографія // Український історик. – 1969. – Ч.4. – С.12-29.
 15. Патрило І.І. ЧСВВ. Джерела і бібліографія історія Української Церкви. – Рим, 1975. – Т.1: Джерела. – 376 с.; Рим, 1988. – Т.2. – 330 с.; Рим, 1995. – Т.3. – 323 с.
 16. Сапеляк А. Київська Церква на слов'янському Сході: Канонічно-єкуменічний аспект / Наукові редактори: Ю.Сливка, О.Аркуша. – Буенос-Айрес – Львів: Місіонер, 1999. – 232 с.
 17. Сліпий Й., митрополит. Історія Вселенської Церкви на Україні: в 4-х томах / Зібрали єп. д-р Іван Хома і о. д-р Іван Музичка; Твори Патріарха і Кардинала Йосифа, Том XVI, част. 1, част. 2; Том XVII, Том XVIII; Архів СБУ, № 63258. – Рим, 1996-2003. – Том 1: Від постольських часів до князювання св. княгині Ольги (I-X століття). – Рим, 2001. – 261 с.; Том 2: Друга золота доба: від загального введення християнства св. Володимиром до викликання церковного роздору з князя Володимира Мономаха (988-1125 р.). – Рим, 2003. – 336с.; Том 3, частина перша: Від впровадження царгородського роздору на Україні до введення Флорентійської Унії (1125-1439). – Рим, 2000. – 278 с.; Том IV, частина перша: Від Флорентійської до Берестейської Унії (1439-1596). – Рим, 1996. – 523 с.
 18. Томашівський С. Історія Церкви на Україні: (Передрук з «Записок Чина святого Василя Великого», т. IV, вип. 1-2; Накладом редакції «Записок ЧСВВ», Жовква, 1932). – Філадельфія: З друкарні «Америки», б. р. – 160 с.
 19. Томашівський С. Вступ до історії Церкви на Україні // Ковчег: Науковий збірник із церковної історії / За ред. о.Б.Гудзяка, І.Скочиліяса та О.Турія. – Львів: Інститут історії Церкви ЛБА, 2001. – Ч.3. – С.3-54.
 20. Федорів Ю. Історія церкви в Україні. – Торонто, 1967. – 362 с.; Люблін, 1991. – 360 с.
 21. Федорів Ю. Організаційна структура Української Церкви / НТШ в Канаді. – Торонто, 1990. – 210 с.

22. Чубатий М. Історія християнства на Русі-Україні / Праці Греко-Католицької Богословської Академії, т. XXIV-XXVI. – Том 1 (до 1353 р.). – Рим – Нью-Йорк: Видання УКУ, 1965. – 816 с.; Праці ГКБА, т. XLIII. – Том II, частина 1 (1353–1458). – Рим – Нью-Йорк: Видання УКУ, 1976. – 260 с.
23. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Київ, 2005.

Додаткова:

1. Біблія або Книги святого письма й нового заповіту: з мови давньоєврейської та грецької на українську наново перекладена: З нагоди тисячоліття прийняття християнства в Україні – Русі. – [Б. М.]. – Об'єднання біблійних товариств, 1990. – 296 с.
2. Андрусишин Б.І. Церква в Українській Державі 1917-1920 рр. (доба Директорії УНР): Навч. посібник. – К.: Либідь, 1997. – 176 с.
3. Андрухів І.О., о. Кам'янський П.Є. Суспільно-політичні та релігійні процеси на Станіславщині вкінці 30-х – 50-х роках ХХ ст.: Історико-політологічний аналіз. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2005. – 364 с.
4. Андрухів І., Лисенко О., Пилипів І. Станіславська (Івано-Франківська) єпархія УГКЦ крізь призму століть: історико-релігійний аспект. Наукова монографія. – Івано-Франківськ; Надвірна: ЗАТ «Надвірнянська друкарня», 2010. – 500 с.
5. Архиепископські Синоди українського католицького єпископату і їх правні основи. – Кастельгандольфо: В-во „Благовісника Верховного Архієпископа”, 1970. – 73 с.
6. Баб'як А. Нові українські мученики ХХ ст. – Рим: Видання УКУ ім. св. Климентія Папи, 2002. – 200 с.
7. Блажейовський о. Д. Берестейська Ре-Унія та українська історична доля і недоля. – Львів, 1995.
8. Блажейовський Д. Берестейська ре-унія та українська історична доля і недоля. Т. 2: Київська Вселенська Церква в діаспорі (1751–1988): [переклад з англійської]. – Львів: Каменяр, 1999. – 1335 с.
9. Блажейовський Д. Ієрархія Київської Церкви (861 – 1996). – Львів: Каменяр, 1996. – 568 с.
10. Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Том 1: Адміністрація і парохії: [англійською мовою]. – Львів – Київ: КМ Академія, 2004. – 1004 с.; Том 2: Духовенство і релігійні згромадження: [англійською мовою]. – Львів – Київ: КМ Академія, 2004. – 570 с.
11. Блажейовський Д. Історичний шематизм Станіславівської (Івано-Франківської) єпархії від її заснування до початку Другої світової війни (1885–1938): [англійською мовою]. – Львів: Місіонер, 2002. – 450 с.
12. Блажейовський Д. Історичний шематизм Перемиської єпархії з включенням Апостольської Адміністрації Лемківщини (1828–1939): [англійською мовою]. – Львів: Каменяр, 1995. – 1008 с.
13. Блажейовський Д. Поважні осяги та великі втрати: Список різних єпархій, парафій та монастирів від Попраду по Дніпро (1768–1991). – Львів: Каменяр, 2008. – 464 с.
14. Бог і Майдан: Аналіз і свідчення / Філософсько-богословський факультет УКУ, кафедра пасторального богослов'я; за загальною редакцією Михайла Димида. Львів: Український католицький університет, 2018. – 224 с. URL: <http://press.ucu.edu.ua/book/bog-i-maydan-analiz-i-svidchennya/>
15. Божик П., священник. Церков українців у Канаді: Причиники до історії українського церковного життя в Бритійській Домінії Канаді, за час від 1890 – 1927. – Львів: Свічадо, 2004. – 288 с.

16. Боршовська с. Ореста, СНДМ. Духовна спадщина отця Єремії Ломницького, ЧСВВ. – Львів: Вид-во УКУ, 2007. – 140 с.
17. Боцюрків Б. Українська Греко-Католицька Церква та Радянська держава (1939 – 1950) / Переклад з англ. Н.Кочан, за ред. О.Турія. – Львів: Вид-во УКУ, 2005. – XX+268 с.
18. Брайчевский М. Ю. Утвердження християнства на Русі. – К.: Наукова думка, 1988. – 259 с.
19. Бубній М., ерм. ЧНІ. Редemptористи візантійсько-українського обряду у Львівській митрополії УГКЦ в 1913 – 1939 роках (Магістерська праця написана для семінару з Історії Церкви під керівництвом о. д-ра Едварда Ноцуня ЧНІ) / Переклад з польської с. Клари-Надії Кобелях Згромадження св. Вінкентія. – Львів: Монастир Св. Альфонса, 2003. – XI + 203 + фотоальбом 40 с.
20. Ваврик М.В., ЧСВВ. Нарис розвитку і стану Василянського Чина XVII – XX ст.: топографічно-статистична розвідка. – Рим, 1979. – 217 с.
21. Власто А. П. Запровадження християнства у слов'ян: Вступ до середньовічної історії слов'янства / З англ. пер. Ю. Терех. – К.: Юніверс, 2004. – 340 с.
22. Войнаровський Т. Спогади з мого життя // Історичні постаті Галичини XIX – XX ст. – Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто, 1961. – С.6-75.
23. Вуянко М. Монастирі Івано-Франківська (Станіславова): перша половина XX ст.: іст.-бібліогр. вид. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 1998. – 214 с.
24. Вуянко М. Давні українські храми Івано-Франківська. XVII-XVIII ст. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2017. – 244 с. – (Серія: Моє місто, № 41).
25. Генік Л.Я. Релігійно-моральне виховання молоді в навчальних закладах Східної Галичини кінця XIX – початку XX ст. – Івано-Франківськ: Плай, 2000. – 272 с.
26. Гентош Л. Митрополит Шептицький: 1923–1939. Випробування ідеалів. – Львів: ВНТЛ-Класика, 2015. – 596 с.
27. Герилюк-Купчинський П.-Й. Тернистий шлях до волі / о. Петро-Йосафат Герилюк-Купчинський. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2012. – 64 с. – (Серія «Світочі нескореної Церкви»).
28. Головин Б. Ісповідники віри – наші сучасники. – Тернопіль: Терно-граф, 2009. – 164 с.
29. Грушевський М. З історії релігійної думки на Україні. Київ: Освіта, 1992.
30. Гудзяк Б. Криза і реформа: Київська митрополія, Царгородський патріархат і генеза Берестейської унії / Переклад Марії Габлевич, під редакцією Олега Турія. – Львів: Ін-т історії Церкви ЛБА, 2000. – XVI+426 с.
31. Делятинський Р. Історія Станіславівської єпархії (1885-1900). – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2001. – 96 с.
32. Димид М. Єпископ Київської Церкви (1589-1891). – Львів: ЛБА, Інститут канонічного права, 2000. – 248 с.
33. Димид М. Херсонеське таїнство свободи [I – XX століття]. – Львів: Свічадо, 2007. – Т.1: Еклезіологія. – 320 с.
34. Документи Патріаршого Собору УГКЦ. Перша сесія (жовтень 1996 р.). – Львів: Свічадо, 1998. – XXV+326 с.
35. Документи Патріаршого Собору УГКЦ. Друга сесія „Роль і місце мирян в Церкві”(Львів, 23 – 30 серпня 1998 р.). – Львів: Свічадо, 1998. – 286 с.
36. Документи Патріаршого Собору УГКЦ. Третя сесія “Ісус Христос – джерело відродження українського народу” (м. Львів, 30 червня – 4 липня 2002 р.). – Львів: Секретаріат Патріаршого Собору, 2002. – 238 с.
37. Документи Єпархіальних Соборів УГКЦ 2001 – 2002 рр. – Львів: Секретаріат

- Патріаршого Собору, 2004. – Т.1. – 608 с.; Т.2. – 559 с.
38. Дольницький О. Літопис роду Дольницьких. Документи, матеріали, спогади: генеалогічне дослідження. – Львів: Інститут історії Церкви УКУ, 2004. – VI+658 с.
 39. Етерович М. Святий Престол і Україна / архієпископ Микола Етерович. – К.: Апостольська Нунціатура в Україні, 2004. – 224 с.
 40. Євангелізація і душпастирство у III тисячолітті: Матеріали Собору Івано-Франківської Єпархії УГКЦ 15-16 січня 2002 р. Б. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2002. – 120 с.
 41. Єгрешій О. Єпископ Григорій Хомишин: портрет релігійно-церковного і громадсько-політичного діяча / Олег Єгрешій. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. – 168 с.
 42. Іванишин В. Українська Церква і процес національного відродження. Дрогобич, 1990.
 43. Ідзьо Віктор. Релігійна культура Європи та зародження, Становлення і розвиток християнства на території України. – Львів: Ліга-Прес, 2007.
 44. Калинець І. Загадки хрещення України-Руси. – Львів: Місіонар, 2000.
 45. Каськів О. Історично-юридичний розвиток партикулярного права Української Греко-Католицької Церкви у світлі Кодексу Канонів Східних Церков (Витяг із докторської дисертації). – Рим: Папський Східний Інститут, 2000. – 99 с.
 46. Кияк С. Ідентичність українського католицизму: генезис, проблеми, перспективи. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. – 632 с.
 47. Конференції Архиєреїв Української Греко-Католицької Церкви (1902-1937) / Редактор А. Кравчук. – Львів: Свічадо, 1997. – 108 с.
 48. Крисаченко В. С. Україна. Християнство в стародавні часи. – Київ: Наукова думка, 2000.
 49. Купчик Л.С. Третій удар: Долі галицьких отців-деканів. – Львів: Каменярь, 2001. – 145 с. – (Серія «Пам'ять»).
 50. Купчик Л. Життєносні стовпи Церкви [біографічні нариси про 21 священника]. – Жовква: Місіонер, 2010. – 204 с.
 51. Лаба В. Митрополит Андрей Шептицький. Його життя і заслуги. Львів: Свічадо, 1990.
 52. Лебедович І. Полеві духовники Української Галицької Армії: У 45-річчя участі у Визвольних змаганнях (Матеріали до історії). – Вінніпег, 1963. – 328с.
 53. Левицький О. Історично-юридичний розвиток партикулярного права Київської Церкви в 1596-2004 роках: монографія. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2014. – 268 с.
 54. Липківський В. Відродження Української Церкви 1917 – 1930. Торонто, 1959.
 55. Лицар Української Католицької Церкви: [о. Антоній Казновський (1878 – 1959 pp.)] / Автор – упорядник У.Скальська. – Івано-Франківськ: Грань, 2007. – 224 с.
 56. Ліквідація УГКЦ (1939 – 1946). Документи радянських органів державної безпеки. – К.: ПП Сергійчук М.І., 2006. – Т.1. – 920 с.; Т.2. – К., 2006. – 804 с.
 57. Лотоцький О. Автокефалія: в 2-х томах. Том 1: Засади автокефалії / Олександр Лотоцький; Праці Українського наукового інституту, том XVI. – Варшава, 1935. – 211 с.; Том 2: Нарис історії автокефальних церков / Олександр Лотоцький; Праці Українського наукового інституту, том XXX. – Варшава, 1938. – 560 с.
 58. Лотоцький О. Українські джерела церковного права / Олександр Лотоцький; Праці Українського наукового інституту, том V. – Варшава, 1931. – 318 с.
 59. Мартирологія Українських Церков: у 4-х томах. – Т. 1: Українська Православна Церква / Упоряд.: О. Зінкевич, О. Воронин. – Торонто - Балтимор: Українське видавництво «Смолоскип» ім. В. Симоненка, 1985 – 1207 с.
 60. Мартирологія Українських Церков: у 4-х томах. – Т.2: Українська Католицька Церква: Документи, матеріали, християнський самвидав України / Упорядкували і зредагували О. Зінкевич і о. Т. Р. Лончина. – Торонто – Балтимор: Українське видавництво

- «Смолоскип» ім. В. Симоненка, 1985. – 839 с.
61. Марчук В. Церква, духовність, нація: Українська греко-католицька церква в суспільному житті України ХХ ст. / Василь Марчук; Прикарпатський університет ім. В. Стефаника. – Івано-Франківськ: Плай, 2004. – 464 с.
 62. Митрополит Андрей Шептицький. Життя і діяльність. Документи і матеріали (1899-1944). – Т.1: Церква і Церковна єдність. – Львів: Свічадо, 1995. – 524 с.
 63. Митрополит Андрей Шептицький. Життя і діяльність. Документи і матеріали 1899-1944. Т.ІІ: Церква і суспільне питання. Кн.1: Пастирське вчення і служіння. – Львів: Місіонер, 1999. – 1–570 с.
 64. Митрополит Андрей Шептицький. Життя і діяльність. Документи і матеріали 1899-1944. Т.ІІ: Церква і суспільне питання. Кн.2: Листування. – Львів: Місіонер, 1999. – 571-1096 с.
 65. Митрополит Андрей Шептицький. Життя і діяльність. Документи і матеріали 1899-1944. Т.ІІІ: Церква і душпастирство. Пастирські листи послання 1901 – 1914. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2000. – 448 с.
 66. Митрополит Андрей Шептицький у документах радянських органів державної безпеки (1939 – 1944 рр.). / Упорядники: С.Кокін, Н.Сердюк, С.Сердюк; За загальною редакцією В.Сергійчука. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – 480 с.
 67. Мончак І., о. проф. д-р. Самоуправна Київська Церква. – Львів: Свічадо, 1994. – 175 с.
 68. Моця О. П, Ричка В. М. Київська Русь: від язичництва до християнства. – Київ: Глобус, 1996.
 69. Нагаєвський І. Історія Української держави ХХ століття. Київ, 1993.
 70. Нагаєвський І. Католицька Церква в минулому і сучасному України. Філадельфія, 1950.
 71. Назарко І. Київські і Галицькі митрополити (1590 – 1960). Рим, 1962.
 72. Ортинський І. Хрищення, хрест та харизма України. Рим-Мюнхен, 1988.
 73. Паславський І. Українська Церква між Сходом і Заходом. Нариси з культурно-політичної історії української церкви. Львів: Стрім, 1994.
 74. Пашенко В. Греко-католики в Україні від 40-х років ХХ століття до наших днів. Полтава, 2002.
 75. Пашенко В. Православ'я в новітній історії України, Ч. І. Полтава, 1997.
 76. Пекар А. Нариси історії Церкви Закарпаття, у 2 томах Т. 1: Ієрархічне утворення (Записки ЧСВВ, 32), Рим, 1967; Т. 2: Внутрішня історія (Записки ЧСВВ, 50). Рим – Львів, 1997.
 77. Провінційний Синод у Замості 1720 р. Б.: Постанови / Переклад з латини о. д-ра І.Козовика; Богословсько-літературний редактор о. І.Пелехатий. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. – 304 с.
 78. Протоколи засідань Львівських Архієпархіальних Соборів 1940 – 1944 рр. Протоколи засідань підготовчих та урочистих сесій / Упорядкування А.Баб'яка. – Львів: Місіонер, 2000. – 444 с.
 79. Про утвердження патріаршого устрою Української Греко-Католицької Церкви: Пастирське послання Блаженнішого Любомира Кардинала Гузара, Глави УГКЦ. – Львів: Видання Прес-секретаріату Глави УГКЦ, 2004. – 16 с.
 80. Рішення і постанови Синодів Єпископів Української Греко-Католицької Церкви 1989–1997 років. – Львів: Вид-ня «Благовісника», 1998. – 80 с.
 81. Сергійчук В. Нескорена Церква: Подвижництво греко-католиків України в боротьбі за віру і Церкву, Київ: Дніпро, 2001.
 82. Сковчиляс І. Генеральні візитації Київської унійної митрополії ХVІІ – ХVІІІ століть: Львівсько-Галицько-Кам'янецька єпархія. Т.2: Протоколи генеральних візитацій. – Львів: Вид-во УКУ, 2004. – ССVІІІ + 512 с.

83. Сохоцький І. Що дали греко-католицька Церква і духовенство українському народу, Філадельфія, 1951.
84. Стахів М. Христова Церква в Україні (988 – 1596 рр.). Нарис історії Української Католицької Церкви та аналіз перехрещення в ній інтересів Риму, Царгороду, Варшави й Москви в національно-політичному аспекті. – Львів: Львівська Духовна семінарія Святого Духа УГКЦ, видавниче підприємство „СТРИМ”, 1993. – XXX+586 с.
85. Стоцький Я. Релігійна ситуація в Україні: проблеми і тенденції розвитку (1988-1998 рр.). – Тернопіль: Тернопільський держ. техн. ун-т ім. І.Пулюя, 1999. – 120 с.
86. Суттнер Е.-К. Українське християнство на початку III-го тисячоліття: історичний досвід та еклезіологічні перспективи. – Львів: Свічадо, 2001. – 168 с.
87. Суттнер Е.К. Церковні розколи і єдність Церкви / Переклад і наукова редакція О.Турія. – Львів: місіонер, 2007. – 152 с.
88. Танасійчук А., о. д-р. Релігійна свобода в Україні: юридично-історичне дослідження законодавства 1919 – 2000 років. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2008. – 232 с.
89. Три Синодальні Архієреї: Спомини з життя і діяльності Преосвященних о. Юліяна Куїловського, дра Юліяна Пелеша і дра Сильвестра Сембратовича. Списав о. Северин Матковський, гр.-кат. парох Боссир. – Львів: Накладом о. Александра Стефановича, 1932. – 108 с.
90. Ульяновський В.І. Церква в Українській Державі 1917-1920 рр. (доба Гетьманату Павла Скоропадського): Навч. посібник. – К.: Либідь, 1997. – 320 с.
91. Ульяновський В.І. Церква в Українській Державі 1917-1920 рр. (доба Української Центральної Ради): Навч. посібник. – К.: Либідь, 1997. – 200 с.
92. Фундація Галицької митрополії у світлі дипломатичного листування Австрії та Святого Престолу 1807-1808 років: Збірник документів / упор., вст.стаття та коментарі В.Ададура. – Львів: Вид-во УКУ, 2011. – LVIII + 190 с. + 8 с. кольор. іл.
93. Химка І. П. Греко-Католицька Церква і національне відродження у Галичині 1772 - 1918 // Ковчег: Збірник статей з церковної історії / Редактори: Я. Грицак, Б. Гудзяк, Число. І. Львів, 1993.
94. Цьорох М., с. ЧСВ, д-р. В. Погляд на історію та виховну діяльність монахинь Василіянок. – Станіславів, 1934. – 256 с.; 2-е вид. – Рим, 1964. – 256 с.
95. Через терни – до зірок: Життя, мученицька смерть і прослава Блаженного Мученика Симеона Лукача / Упорядник о. І.Пелехатий. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. 368 с.
96. Шептицька Софія з Фредрів. Молодість і покликання о.Романа Шептицького. – Львів: Свічадо, 2009. – 292 с.

Делятинський Руслан Іванович – кандидат історичних наук, завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін